

Förändring genom kunskap

- ideella föreningars arbete mot trafficking

Egzona Mulaj & Viveca Ekhem

LUNDS UNIVERSITET

Socialhögskolan

Kandidatuppsats (SOPA63)

vt 14

Handledare: Johan Cronehed

Abstract

Authors: Viveca Ekhem and Egzona Mulaj

Titel: Change through knowledge- nonprofit organizations work against trafficking

Supervisor: Johan Cronehed

The two largest profitable industries amongst transnational criminal groups include the buying and selling of narcotics and weapons, the third includes the buying and selling of humans. 78% of human trafficking is for sexual purposes (McCrary 2012, s.125). This essay will investigate how trafficking for sexual exploitation is handled and explained by nonprofit organizations and how they describe that their way of working affects society. We have specifically focused on three nonprofit organizations in Sweden working against trafficking by spreading awareness and formation of opinion. Our empirical data is mainly focused on the questions of how nonprofit organizations explain the existence of trafficking for sexual exploitation, the reasons for people ending up in trafficking, ways in which the nonprofit organizations work against it and how that can affect society. We have chosen qualitative studies with semi structured interviews as a method to collect our empirical data. We have chosen Jenny Brodin Danell (2007) explanations of rational choice theory for our analyze. The results produced from the investigation showed that demand is the reason for human trafficking for sexual exploitation. The nonprofit organizations illuminate that difficult circumstances are something that can force people into trafficking. They also illuminate that prostitution and trafficking often has a close connection. The results also show that nonprofit organizations approach against trafficking affects the individuals that in turn can affect society. Knowledge and values can affect the people in the way that they don't contribute to trafficking and that leads to a society with less trafficking

Keywords: Sex trafficking transnational, human trafficking Sweden, trafficking social work, nonprofit organizations Sweden and ideell sektor.

Förord

Vi vill tacka våra respondenter för deras villighet att medverka i vår undersökning: tack till dig som bjöd oss till ditt hem och din kollega som gjorde det möjligt att vi alla kunde träffas. Tack till dig som bjöd oss in till din arbetsplats. Tack till er som tog er tid för Skypeintervjuer trots att tekniken ibland hade sina stunder. Tack till dig för den trevliga stunden på Fair Trade caféet.

Vi vill också tacka vår handledare Johan Cronehed som har hjälpt oss på vägen under uppsatsprocessen och kommit med konstruktiva tips.

Vi vill rikta ett särskilt tack till varandra för ett gott samarbete, med mycket skratt och trevliga tågresor tillsammans.

”Dagligen tvingas människor göra val mot sin vilja. Din kropp kan vara det enda du har att sälja. Vad väljer du när du inte har något val?

(citat hämtat från *Nätverket mot traffickings flyers*)

”Jag önskar ett mirakel. Jag önskar insatser. Jag önskar revolution”

- Amanda Ooms (*Realstars* 2014)

”Du kan välja att titta åt andra hållet, men du kan aldrig säga igen att du inte vet”

- William Willberforce (*Freethem* 2014)

Innehållsförteckning

1. Problemformulering	1
2. Definition av begrepp.....	3
2.1 Trafficking.....	3
2.2 Utsatt.....	4
2.3. Ideell förening	4
3. Syfte.....	5
4. Frågeställningar	5
5. Förförståelse.....	6
6. Tidigare forskning och bakgrund.....	7
6.1. Insatser och kartläggning	7
6.1.1 Exempel på ideella föreningars roll i Sverige	9
6.2 Förklaringar till att människor hamnar i trafficking	10
6.3 Föreställningarna som påverkar hjälpinsatser och kartläggning.....	12
7. Val av metod.....	14
7. 1 Metodens förtjänster och begränsningar	14
7.2 Metodens tillförlitlighet	15
7.3 Tillvägagångssätt	16
7.4 Urval	18
7.5 Utförande av intervjuer.....	19
8. Etiska överväganden.....	21
9. Teori.....	22
9.1 Rationell handlingsteori.....	23
10. Analys.....	25
10.1 Föreningarnas förklaring till att trafficking finns	25
10.1.1. Sammanfattning av föreningarnas förklaring till att trafficking finns	27
10.2. Orsaken till att människor hamnar i trafficking.....	28
10.2.1.Sammanfattning av orsaken till att människor hamnar i trafficking.....	29
10.3 Föreningarnas tillvägagångssätt för att uppnå sina mål	30
10.3.1. Sammanfattning av föreningarnas tillvägagångssätt för att uppnå sina mål.....	33
10.4. Föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse - det smala perspektivet ..	33
10.4.1. Sammanfattning av föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse - det smala perspektivet.....	35
10.5. Föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse – det breda perspektivet.	35
10.5.1. Sammanfattning av föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse - det breda perspektivet	37
11. Sammanfattning och avslutande diskussion	38
12. Bilaga- Frågor till intervjupersonerna.....	41
13. Litteraturlista.....	42

1. Problemformulering

Efter vapen och narkotikahandel räknas människohandel som den tredje största inkomstkällan bland transnationella kriminella grupper (McCrory 2012, s.125). Det som inkluderas i begreppet människohandel är: människohandel för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatta (Brottsbalken, om brott mot frihet och frid 4 kap. 1a §, 1962:700). Människohandel är transnationellt då flera länder är inblandade i handel och transport (Brå 2008:21 s. 19 & Marinova & James 2012, s.232). I rapporten ”Global Report on Trafficking in Persons” finns statistik utifrån 155 länder som visar att sexuellt utnyttjande utgör 78 % av människohandel (FN 2010). Denna rapportering visar att det är en stor andel av människohandel som handlar om sexuellt utnyttjande. Forskning konstaterar att för lite resurser har avsatts i Europa åt att kunna analysera människohandel om sexuellt utnyttjande, vilket gör att det inte finns ett heltäckande och tvärvetenskapligt perspektiv på problemet (Marinova & James 2012, s. 231). Människohandel för sexuella ändamål är en marknad och där efterfrågan finns fortsätter handeln (Regeringskansliet 2009, s. 4). Risken att bli upptäckt är låg vilket gör att den kriminella verksamheten är svåråtkomlig (Brå 2008:24, s.10). De som är inkopplade i organisering av människohandel för sexuella ändamål och möjliggörandet av transport och handel är inte endast människohandlare, kopplare och rekryterare utan även medvetna eller omedvetna aktörer så som busschaufförer, hotellägare och lägenhetsuthyrare (*ibid*).

Bedömningen av vad som anses vara prostitution eller människohandel för sexuella ändamål skiljer sig åt mellan länder, vilket försvårar kartläggningen över vilka som utsätts för människohandel. Det är många fall som inte uppmärksammas då de inte kommer i kontakt med polis eller socialtjänst (Holmström 2008, s.17). Anledningen till att människor hamnar i människohandel för sexuella ändamål varierar. En person kan bli lurad genom att till exempel bli erbjuden jobb, bli hotad, tvingad eller att personen varit medveten om att det handlar om prostitution, men inte under vilka premisser det sker (Mörner 2010, s.113). Den föreställning människor har av de som varit med i människohandel för sexuella ändamål kan påverka hjälpinsatserna de utsatta får (*ibid*). Föreställningen om att synligt hot och våld är inblandat, stämmer inte alltid överens med verkligheten då tvånget är mer utstuderat. Detta leder till att det är svårt att identifiera vilka som är utsatta för människohandel (Åström 2014, s. 252). Beräkningen kan på så vis påverkas vilket gör att tillförlitlig statistik om människohandelns utförande och omfattning saknas. I huvudsak baseras statistiken på uppskattningar (Åström

2014, s.16). Om allmänheten blir uppmärksammade på hur människohandel kan se ut blir det lättare att motarbeta det (Brå 2008:24, s.10).

Länder runt om i världen arbetar aktivt för att sätta stopp för människohandel för sexuella ändamål. Sverige är ett av länderna som sedan slutet av 1990-talet aktivt arbetat för att öka medvetenheten om detta och har samarbetat med myndigheter såväl nationellt som internationellt (Marinova & James 2012, s. 237f). År 2002 instiftades lagen i Sverige som gjorde att människohandel för sexuella ändamål blev straffbart. Det finns inte *en* insats som kan sätta stopp för all denna handel i världen då det är ett omfattande globalt problem (Cree 2008, s.763), men det finns initiativ på olika nivåer i samhället, bland annat av ideella föreningar som arbetar för att förhindra och förebygga detta problem. Ideella föreningar har sedan slutet av 1900-talet och början av 2000-talet kämpat för att upplysa allmänheten om sexhandel och påbörjat olika processer lokalt och internationellt för att komma åt problemet på olika nivåer (E. Cree 2008, s.764f). De ideella föreningarna har haft stort inflytande och en betydelsefull roll i arbetet då de erbjuder många olika insatser (Socialstyrelsen 2008, s.52). En av de mest aktiva föreningarna i världen är *La Strada Foundation* som fungerar som ett nätverk i olika länder i Europa och samarbetar med myndigheter, internationella organisationer och andra frivilliga föreningar genom bland annat kampanjer, stöd och utbildning för de utsatta och de som är i riskzonen för att hamna i trafficking (Socialstyrelsen 2008). Utbildning har stor betydelse för att få ett avslut på trafficking (McCrory 2012, s. 132). För att utbildningsprocessen ska fungera behövs det ett samarbete mellan ideella föreningar, statens olika instanser, privata aktörer och trossamfund för att budskapet ska bli tydligt och komma fram. Ökad medvetenhet bland människor kan bidra till att fler väljer att bekämpa människohandel (*ibid*).

Ovanstående forskning och rapporter visar på att människohandel är ett svårt område som kräver att privata, statliga och ideella aktörer agerar tillsammans för att kunna bekämpa det. Tidigare forskning visar att ideella föreningar har haft en betydande roll och ett stort inflytande i arbetet mot människohandel för sexuella ändamål. Vi anser att det är intressant att undersöka hur föreningar går tillväga för att arbeta mot detta och ta reda på hur de förklarar varför det finns samt vad som orsakar att människor hamnar där. Då ideella föreningar har en central roll i arbetet mot människohandel för sexuella ändamål fann vi det intressant att undersöka vilka tillvägagångssätt de har. Forskning tyder på att utbildning och ökad medvetenhet för allmänheten kan bidra till ett avslut på människohandel för sexuella ändamål.

Det var därför av intresse att få en djupgående förståelse för just ideella föreningar som genom opinionsbildning och kunskapsspridning arbetar mot detta. Vi har intervjuat människor som har valt att engagera sig för att kunna påverka samhället och motverka människohandel för sexuella ändamål.

2. Definition av begrepp

Vi kommer här kortfattat att definiera tre begrepp som kommer att vara relevanta och återkommande i vår uppsats.

2.1 Trafficking

Lagen beskriver vad människohandel innebär; “Den som genom olaga tvång, vilseledande, utnyttjande av någons utsatta belägenhet eller med annat sådant otillbörligt medel rekryterar, transporterar, överför, inhyser eller tar emot en person i syfte att han eller hon ska exploateras för sexuella ändamål, avlägsnande av organ, krigstjänst, tvångsarbete eller annan verksamhet i en situation som innebär nödläge för den utsatta, döms för människohandel till fängelse i lägst två och högst tio år” (BrB 4 kap. 1a §). I människohandel samverkar flera gärningsmän, oftast från olika länder, för att transportera människor som blir utnyttjande för olika ändamål (Polisen 2014). “Prostitution och människohandel för sexuella ändamål är ett allvarligt hinder för social jämlikhet, för jämställdhet och för att kunna åtnjuta mänskliga rättigheter. Människohandel är en djup kränkning av individens människovärde och rätt att få bestämma över sitt liv och sin kropp” (Regeringskansliet 2009, s. 4).

I denna uppsats kommer vi att benämna människohandel gällande sexuellt utnyttjande för *trafficking* som är ett internationellt begrepp för (olaglig) handel. Det är viktigt att specificera vilken handel det rör sig om, exempelvis ”drug trafficking” eller ”human trafficking”. När vi har berättat för personer att vi ska skriva om trafficking har deras första association varit att det handlar om sexuellt utnyttjande. Att enbart använda begreppet trafficking kan vara olämpligt på grund av att det inte framkommer vilken sorts trafficking det handlar om (Regeringen 2014). Detta är något vi är medvetna om men vi har ändå valt att använda begreppet trafficking då det blir praktiskt lättare för oss i textskrivandet än att skriva “människohandel för sexuella ändamål”.

2.2 Utsatt

De som har varit utsatta för trafficking kan framställas på olika sätt, bland annat som “viljelösa offer” eller “ekonomiska aktörer”. Beskrivningarna kan skilja sig åt beroende på om människorna har lurats in i verksamheten genom hot och våld eller om de aktivt valt att söka sig till arbeten som finns för att kunna försörja sig (Mörner 2010, s.109). Vi har valt att enbart ha med begreppet *utsatta* för att kortfattat benämna de som har varit utsatta för trafficking. Vi anser att detta val av begrepp är användbart eftersom andra ord för utsatt är; blottad, oskyddad och sårbar (Svensk Lexikon 2014).

2.3. Ideell förening

I Sverige finns det en stark tradition och praxis om hur en ideell förening borde vara uppbyggd (Förening 2014). Den ska utgå från en demokratisk grund som värnar om medlemmarnas intressen och rättigheter. Den får inte främja medlemmarnas ekonomiska intressen utan ska vara osjälvisk. I det svenska samhället har föreningslivet haft en betydande roll. Studier visar på att medlemmar i en förening tenderar till att känna ett större engagemang och intresse för demokratin på nationell och internationell nivå (Förening 2014). I Sverige finns ca 200 000 ideella föreningar (*ibid*). Medlemmarna ska gemensamt enas om vad syftet med föreningen är (Verksamt 2014). Föreningen ska vara öppen för personer som delar föreningens intresse och de ska ha möjlighet att bli medlemmar och därigenom kunna delta och påverka (Förening 2014).

3. Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur ämnesområdet trafficking förklaras och hanteras av ideella föreningar samt hur de menar att deras val av arbetssätt påverkar samhället.

4. Frågeställningar

Hur förklarar föreningarna problemet till att trafficking finns?

Vad är föreningarnas förklaring till att människor hamnar i trafficking?

Vilka tillvägagångssätt har föreningarna i arbetet mot trafficking och hur menar de att deras val av arbetssätt kan påverka samhället?

5. Förförståelse

Vår förförståelse gällande området trafficking grundar sig bland annat på filmer som ”Lilja 4ever”, ”Taken” samt det vi har läst om i tidningar. Vi var inte insatta i ämnet mer än det som framkommit i filmerna och nyhetsartiklarna. När vi valde område till uppsatsen, kontaktade vi personer vi kände till som föreläser om trafficking och arbetar med utsatta människor. Vi ansåg att det var väsentligt att ta kontakt för att fördjupa oss mer i ämnet. När vi från första början pratade om val av område var ”Trafficking” det som fångade vår uppmärksamhet då vi båda var nyfikna på vilket slags arbete det finns mot det. Intresset ökade ju mer vi satte oss in i ämnet och fick information om det. Genom det vi hade läst och hört hade vi en uppfattning om vad trafficking innebar samt om måendet bland de som blivit utsatta. Vår förförståelse valde vi att hantera genom att sätta våra förutfattade föreställningar åt sidan för att kunna bli mottagliga för nya perspektiv och ny information. Vi har varit vaksamma så att inte våra egna åsikter påverkar den insamlade informationen.

6. Tidigare forskning och bakgrund

I detta kapitel redogör vi för urval av tidigare forskning som berör vår undersökning.

Vi ansåg att det var aktuellt att inhämta forskning om insatser och kartläggning gällande trafficking, förklaringar till att människor hamnar i trafficking samt föreställningar som påverkar hjälpinsatserna för de utsatta. Detta för att det finns en koppling till uppsatsens övergripande frågor. Då syftet med uppsatsen är att undersöka ämnesområdet trafficking har det tagit större utrymme i detta avsnitt än ideella föreningar. Ideella föreningar nämns dock i vår forskning då vi skriver om föreningars betydelse i trafficking samt deras betydande roll i Sverige.

6.1. Insatser och kartläggning

I Sverige gjordes en kartläggning med intervjuer om vilka interventioner som finns mot prostitution och trafficking. Informationssamlingen var främst utifrån forskning och dokumentation i 11 databaser, samt 46 svenska verksamheter som intervjuades. I rapporten framkommer att det är svårt att särskilja prostitution respektive trafficking då de båda handlar om ett utnyttjande av att få tillträde till kvinnors kroppar (Socialstyrelsen 2008, s.14). En skillnad mellan prostitution och trafficking är dock att prostitution inte alltid är kopplat till handel med människor utan kan ha andra grundorsaker (Regeringskansliet 2009, s. 4). I Sverige erbjuds skyddat boende och stöd bland annat av socialtjänsten och ideella föreningar; samverkan mellan dessa anses vara viktig för de som har varit utsatta (Socialstyrelsen 2008, s.10). I Sverige finns ett flertal arbetssätt mot prostitution, exempelvis prostitutionsgrupper som inriktar sig på behandling och motiverande samtal, samtalsgrupper via internet som erbjuder stöd och rådgivning samt det uppsökande arbetet i gatumiljö och på Internet. Undersökningen visade att insatserna som riktas till de inom prostitution, även når de som är utsatta för trafficking (ibid). När det gäller insatser mot trafficking i andra länder är det ideella föreningar som har en betydande roll då de erbjuder olika insatser, bland annat stöd, boende, informationshjälp och hjälp med integration.

Forskningsrapport från Holmström & Skilbrei (2012) är en undersökning baserad på rapporter och sammanställningar gällande prostitution och trafficking de senaste 30 åren, samt 10 intervjuer med socialarbetare, polis, ideella organisationer och grupper som hjälper prostituerade i Sverige. I rapporten framkommer att Sverige år 1999 valde att införa

sexköpslagen som kriminaliserar köp av sex men inte försäljning av sexuella tjänster (Holmström 2008, s. 327). Huvudsyftet med lagen är att påverka generella attityder och förhållningssätt till prostitution bland befolkningen. Sedan 1999 har Sverige valt att prioritera arbetet mot prostitution och handel med människor både nationellt och internationellt. Målet är ett jämställt samhälle. Både polisers och socialarbetares resonemang handlar om att man genom sexköpslagen ville skrämja bort sådana grupper som man var rädda för skulle kunna etablera sig på den svenska prostitutionsmarknaden (Holmström 2008, s. 27). De uppfattar att lagen kan användas som en metod för en slags gränskontroll, då poliser antagit att lagen har hållit utländska hallickar borta och att socialarbetare har uppfattat att utländska kvinnor som varit i prostitution har undvikit Sverige just på grund av sexköpslagen. 2002 infördes en människohandelslagstiftning som kriminaliserar trafficking, en lag som utökades år 2004 genom att även inkludera människohandel inom landets gränser och exploatering av andra slag såsom organhandel och tvångsarbete (*ibid*).

Utformningen av lagen i de nordiska länderna skiljer sig något åt, men i alla länder finns en hög prioritet av förebyggande åtgärder och bekämpande av trafficking (Holmström & Skilbrei 2008, s. 17). Bedömningen av vad som är ett ärende inom prostitution eller trafficking kan skilja sig åt mellan länder, vilket också försvårar kartläggningen över vilka som utsätts för trafficking och inte. Nya behov framkommer som kräver förändring inom de nordiska ländernas rättsliga och sociala insatser, då det finns ett ökat antal inom den transnationella prostitutionen (*ibid*). Den kunskap som präglar perspektiv och metoder för att uppskatta omfattningen av prostitution, formas av en särskild syn på prostitution och kontexten kring var den utförs (Holmström & Skilbrei 2008, s. 14). Exempelvis är kunskapen om män som köper och säljer sex begränsad samt kunskapen om inomhusprostitution (*ibid*). Tidigare har det förekommit mycket gatuprostitution vilket gjorde det enklare med det uppsökande arbetet (Holmström 2008, s.317). Den synliga gatuprostitutionen har dock minskat de senaste 30 åren, allt fler använder sig av tekniska medel som internet och mobiltelefoni vilket försvårar det uppsökande arbetet (Holmström 2008, s.307, 317). Utvecklingen av tekniken har påverkat att sexuella tjänster har ändrat karaktär. Sexköparna kan exempelvis beställa kvinnor på internet och där eller genom telefonkontakt bestämma när och var köpet ska ske. Rikskriminalpolisen menar att detta tillvägagångssätt leder till att det blir allt svårare för polisen att upptäcka sexhandeln (Holmström & Skilbrei 2008, s.310f). Det blir svårt att identifiera de flickor eller kvinnor genom telefonavlyssning vilket är ett skäl till att polisen avstår från att göra uppskattningar i antal (Holmström & Skilbrei 2008, s.318).

Exempel på hur ett land kan göra för att försöka kartlägga trafficking är Storbritanniens undersökning för att få en bild av om det fanns kvinnor inblandade i trafficking. Polisen kartlade affärsrörelser under nästan ett års tid (Brå, 2010). Polisen använde sig av olika källor så som annonser, olika medier, lokala experter och frivilliga föreningar samt att de besökte bordeller. I kartläggningen var gatuprostitution inte inräknad. I England och Wales uppskattades att det fanns 6000 verksamheter som sålde sex och med ungefär 30 000 kvinnor som arbetade, varav 17000 migranter. 2600 av de utländska kvinnorna kom främst från Thailand, Kina och Östeuropa. 9200 av dem hade en viss kontroll över sin situation, men med vissa inslag av trafficking (*ibid*).

6.1.1 Exempel på ideella föreningars roll i Sverige

Lars- Erik Olsson (2008) skriver om forskningen vid Ersta Sköndal högskola som visar att när det gäller särskilt utsatta grupper är det den offentliga sektorn i Sverige som är ett komplement till den service som ideell sektor utför, vilket är tvärtom mot vad gängse uppfattning är. Servicen han syftar på är organisationer och verksamheter som bland annat arbetar med hemlöshet, missbruk, hem och verksamhet för misshandlade kvinnor, barn som far illa samt föreningar som är verksamma med frågor kring psykiska sjukdomar och kriminalitet (Olsson, 2008). Olsson lyfter fram att det finns olika skäl till arbetsfördelningen mellan offentlig och ideell sektor. Ett skäl är att kyrkliga organisationer som finns inom den ideella sektorn har funnits längre än den moderna välfärdsstaten och därmed har arbetat med hemlösa människor längre. Kyrkliga organisationer har utvecklat kunskap inom området parallellt med utvecklingen av välfärdsstaten i modern tid. Ett andra skäl är att det inte förrän på sista tiden har funnits någon annan organisation som samlat hemlösa personer. Ett tredje skäl är att ideella organisationer har varit nyskapande av nya modeller för vård och inflytande under historiens gång.

Artikeln av Lundström (2001) är en undersökning om vilken roll svenska ideella föreningar har inom området skydd av barn med fokus på Rädda barnen och BRIS. Lundström skriver om förhållningssättet mellan staten och ideella föreningar. I artikeln framkommer att frivilliga organisationer, framförallt Rädda barnen och BRIS har en betydelsefull roll som tar fram av fakta och ideologi. De utmärkande dragen inom den svenska frivilliga sektorn gällande skydd av barn är primärt opinionsbildning och framställning av kunskap snarare än direkt stöd (Lundström 2001, s.357f). Under historiens gång har ideella föreningar fått prägla välfärden i

Sverige. Genom de föregående exemplen ser vi en koppling till de föreningar vi har valt att undersöka då de också arbetar med framställning av kunskap och inflytande i samhället.

6.2 Förklaringar till att människor hamnar i trafficking

I en artikel skriven i Kalifornien gjordes en jämförelse mellan Tyskland, Sverige och Nederländerna, undersökningen gick ut på att se vilken koppling legalisering av prostitution har med ökning av trafficking (Marinova & James 2012). I artikeln belyses att i FN:s konvention om bekämpandet av människohandel och utnyttjandet av prostitution, framkommer tre viktiga faktorer till hur ett brott bedöms som trafficking. Den första är att människan rekryteras från hemlandet och transporteras till ett annat land och överlämnas från rekryterare till mottagare. Den andra är att trafficking sker genom hot, våld eller bedrägeri. Den tredje faktorn är att det sker någon form av exploatering, prostitution eller tillverkning av pornografiskt material (Marinova & James 2012, s. 233). Holmström refererar till Rikskriminalpolisen som menar att för att brott ska rubriceras som ett traffickingbrott måste det tydligt framkomma att människorna som blivit utsatta inte samtyckt till transporter till andra länder eller till att sälja sexuella tjänster (Holmström 2008, s.233). I många fall kan de utsatta vara medvetna om att de ska arbeta i destinationslandet men omedvetna om vilket slags arbete det rör sig om; de kan bli lurade till ett restaurangjobb eller hushållsarbete. Vissa kvinnor vet att de kommer arbeta inom prostitution men inte inom vilka förhållanden (Marinova & James 2012, s. 233). Rikskriminalpolisen säger att det i många fall är svårt att bevisa att alla kriterier finns för att det ska bedömas som ett traffickingbrott, vilket gör att många gånger har rubriceringen blivit koppleri (Holmström 2008, s.233). Attityder till traffickingbrottet kan påverkas av länders olika på syn på prostitution (Brå report 2008:21, s. 19).

En rapport från Länsstyrelsen och NMT (Nationellt medstöd mot prostitution och människohandel 2014) visar att en marknad med sexuell handel sker på grund av att det finns en efterfrågan. Efterfrågan påverkas av planeringen, organiseringen av sexhandeln och vem som ska rekryteras. Köparens preferenser påverkar villkoren kring den sexuella tjänsten, till exempel att den kan betala extra för sex utan kondom (Länsstyrelsen 2014, s.9). Det som kan bidra till att trafficking finns är arbetslöshet, fattigdom, avsaknad av kontroll på internationella gränser, korruption och lindriga straff för människohandlare (Marinova & James 2012, s.232). Ett perspektiv för att kunna förstå varför människor hamnar i trafficking är att utgå från mönster i samhället; till exempel stor fattigdom. Detta för att bättre arbeta mot

trafficking och ge den bästa hjälpen åt dem som blivit utsatta (Brå, 2009). Exempel från Sydafrika visar på att extrem fattigdom kan vara grunden till att föräldrar är villiga att skicka iväg sina barn, men att de inte är medvetna om att barnen blir lockade in i trafficking (*ibid*).

I Marinova & James (2012) artikel framkommer att Sverige har utmärkt sig med att ha en sexköpslag som instiftades år 1999, medan Tyskland legaliserade prostitution år 2000 och Nederländerna år 2002 (Marinova & James 2012, s. 236). Sverige pekar på betydelsen av att göra statliga åtgärder för bekämpning av trafficking. Svenska polisrapporter understryker att om trafficking ska kunna bekämpas är det viktigt att problemet prioriteras. Undersökningen visade att legalisering av prostitution leder till en ökning av trafficking. Legaliseringen resulterade till en ökad öppenhet för att acceptera prostitution och att fler människor hamnar i trafficking (Marinova & James 2012, s.247f). Även om legalisering av prostitution leder till ökning av trafficking kan inte kriminalisering av prostitution få det att försvinna. Av jämförelsen av dessa länder kom författarna fram till att det är regeringarna som bör vidta åtgärder för att kunna hantera socioekonomiska svårigheter som är en orsak till att trafficking sker. Ett exempel är att genom att skapa ekonomiska möjligheter för människorna i det egna landet, leder det till att människor inte söker sig för arbetskraft utomlands (*ibid*).

Undersökningen av forskningsrapporten (Holmström & Skilbrei 2008, s. 12) visade att det finns svårigheter med att bedöma hur många som utsätts för trafficking i Norden (Holmström & Skilbrei 2008, s. 12). Ansvar för att beskriva trafficking och följa dess utveckling i Sverige har rikskriminalpolisen, som skriver rapporter (Holmström & Skilbrei 2008, s. 14). Det är den synliga gatuprostitutionen som är grunden för den uppskattning som görs av prostitution i Norden genom observationer och registreringar, medan den största delen av prostitution sker inomhus (*ibid*). Något som har påverkat att det är svårt för polis och sociala myndigheter att kunna överblicka utbredningen är att det finns en ökning bland personer som annonserar på Internet; av antalet utländska kvinnor i prostitution och av traffickingärenden. Det finns brister i hur uträkningen görs för att få reda på hur många som blivit utsatta för trafficking. I Norden grundas nämligen uträkningen på uppgifter från socialarbetare eller andra organisationer och/eller uppskattningar på antalet rättsfall. Svårigheten med detta är att det inte säger något om hur många fall som inte uppmärksammas (*ibid*).

6.3 Föreställningarna som påverkar hjälpinsatser och kartläggning

I en artikel av Ninna Mörner (2010) som är en dokumentation av 9000 kvinnor som har varit utsatta för trafficking framkommer att det finns ”en mångfasetterad bild av traffickerade kvinnor” (Mörner 2010, s. 109). Beskrivningen av de som utsätts för trafficking är såsom viljelösa offer som lurats in i verksamheten genom hot och våld. Filmen Lilja 4-ever har skapat en föreställning om vem som blir utsatt för trafficking; att det oftast är barn och kvinnor som kidnappas och transporteras mot sin vilja och därefter utsätts för våldtäkt och prostitution. I Sverige har det på så vis skapats en stereotyp och de utsatta får alltmer progressiva insatser om föreställningen av offerbilden uppfylls (Mörner 2010, s. 113). Andra föreställningar om de som har blivit utsatta är att de är ekonomiska aktörer som åker till andra länder för arbete som finns för att kunna försörja sig och sina familjer (*ibid*). De beskrivs ofta som aktiva och viktiga för att få hushållet att överleva, även om deras egen kropp blir medlet till överlevnaden (Mörner 2010, s. 114). Ofta är offren redan i en utsatt situation hemma vilket gör att de accepterar ett erbjudande om jobb trots kännedomen att de kan utnyttjas (Åström 2014, s.17). Mörner (2010, s.110) förklarar närmare i sin artikel att det inte går att utgå efter *ett* av dessa synsätt, kvinnorna är inte antingen eller utan deras agerande kan förändras under processen i trafficking. De olika synsätten på kvinnor som blir utsatta kan påverka hjälpinsatser de får. De som har blivit utsatta och speglar den stereotypa av bild som många har av traffickingoffer och har därmed större möjlighet att identifieras och erbjudas mer stöd, medan de som inte ingår i den kategorin eller uppfyller de kriterierna har minst möjlighet att identifieras (*ibid*). Även Åström (2014, s.252) skriver att det kan bli en identifieringsproblematik när det skapas föreställningar om hur ett brottsoffer ska vara, vilket kan vara avgörande för vilket skydd de sedan anses behöva. Holmström refererar till Socialstyrelsen som menar att definitionen av vem är ”skyldig” eller ”oskyldig” kan vara avgörande; de ”oskyldiga” som genom tvång hamnat i en sådan situation kan få mer stöd av myndigheter än de som varit medvetna om att de ska sälja sex (Holmström 2012, s. 331). Mörner (2010, s.129) resonerar vidare att denna bild som har skapats av hur en utsatt ”ska vara” kan ge konsekvenser för övriga grupper då de inte blir lika synliga. Teorin om det ideala offret har fått kritik eftersom det ”icke-ideala offer” hamnar utanför (Åström 2014, s. 255). Idag använder människohandlare allt mindre synligt våld vilket gör det svårt att upptäcka handeln (Åström 2014, s.21). För att kunna få förståelse om alla de utsatta och vilka stödformer som behövs krävs ett bredare synsätt på de som har kommit in i trafficking. Kvinnor som hamnat i trafficking är enligt Mörner ”offer med varierande handlingsutrymme” (Mörner 2010, s. 130). Då det sker olika framställningar av personer som är utsatta för

trafficking förekommer svårigheter med att beräkna samt identifiera offer, vilket gör att tillförlitlig statistik om människohandelns utförande och omfattning saknas. I huvudsak baseras statistiken på uppskattningar. ”Det är således avgörande hur människohandel och dess offer framställs för att kunna analysera vilka rättsliga åtgärder som är befogade” (Åström 2014, s. 16).

Tidigare forskning är kopplad till vår empiri på så vis att den bekräftar att ideella föreningar är en av de initiativtagare som finns för att motverka trafficking och fyller en viktig funktion. Vi kan se att det krävs insatser från olika instanser för att de tillsammans ska kunna motverka trafficking. Det framkommer att människor inte hamnar i trafficking på grund av *en* orsak, utan det är flera faktorer som spelar roll. Det finns många föreställningar om hur de utsatta är och som påverkar hur de beskrivs. Föreställningarna kan begränsa arbetet i att kunna *se* vem som är utsatt och inte.

7. Val av metod

Vi har i vår undersökning valt att använda kvalitativ metod och semistrukturerade intervjuer.

7.1 Metodens förtjänster och begränsningar

Då vårt syfte med undersökningen är att ta reda på respondenternas förklaringar till våra frågeställningar och kunna använda deras beskrivningar och uttalanden som empiri, valde vi den kvalitativa metoden som möjliggör detta. Vi såg en fördel i att den kvalitativa metoden ge utrymme för respondenterna att uttrycka sina tankar och åsikter. Kvalitativa studier utgår från en forskningsstrategi som är konstruktivistisk och tolkande (Bryman 2008, s.340). Metoden är induktiv; förutsättningslös och låter teorin skapas utifrån empirin. Empirin för den kvalitativa metoden kan vara känslor, upplevelser, tankar och intentioner (Ahrne & Svensson 2011, s.12). Det finns kritik mot den kvalitativa metoden, så som att området möts med en öppenhet då frågeställningarna preciseras under tiden undersökningen pågår. Detta anses som en svaghet i jämförelse med den kvantitativa metoden där det från början finns tydlig koppling mellan teori, litteratur och tema (Bryman, 2008, s. 368). I vårt fall ansåg vi att det var en styrka att påbörja vår undersökning induktivt, för att låta empirin leda fram till teoribildning. Detta gjorde att vi under tiden av insamlingen av materialet kunde kartlägga vilken teori vi skulle använda. Detta var en positiv förutsättning för oss då vi valde teori som vi ansåg var mest användbar för att kunna belysa respondenternas uttalanden och beskrivningar. Detta tyder på att vårt tillvägagångssätt för att hitta teori var utifrån en induktiv metod. Till skillnad från den kvalitativa metoden bygger den kvantitativa metoden på att beräkna "hur *mycket*, hur *länge* eller hur *ofta*" till exempel summa, antal och differens som framkommit i undersökningen. Det är en deduktiv metod; forskningen går ut på att pröva teorier eller hypoteser (*ibid*). I vår studie skulle vi inte undersöka någon kvantitet eller pröva en teori, vilket gjorde att vi uteslöt den kvantitativa metoden. Genom vår undersökning ville vi få fram respondenternas resonemang, tankar och beskrivelser. Av den anledningen valde vi att använda oss av kvalitativ metod i form av semistrukturerade intervjuer. I denna form av intervju skapar forskaren en intervjuguide med en lista av frågor utifrån de områden som den vill undersöka (Bryman 2008, s.419). Trots en viss uppbyggd struktur inom denna intervjuform, finns det möjlighet att skapa fråga-svardialog som ger utrymme för följdfrågor (Aspers 2007, s.143). På så vis finns en öppenhet för forskaren att vara flexibel i sin intervjuguide samt att respondenten har en frihet att vidareutveckla sina svar. Detta ansåg vi var en stor fördel för oss då det finns utrymme för följdfrågor som inte är planerade i förväg.

Vi var medvetna om att intervjuer även har sina svårigheter, bland annat att de ger en begränsad bild av det som undersöks. Det finns ett utrymme för tolkning i det som sker mellan forskaren och respondenten. Hur tolkar respondenten frågorna och hur tolkar forskaren svaren? (Ahrne & Svensson 2011, s.56).

Vi var medvetna om att ett misstag kan vara att ha förutfattade meningar om vad respondenterna kommer att svara, detta kan förhindra forskaren att kunna ta till sig det som egentligen sägs (Aspers 2007, s.140). Detta hade vi i åtanke och märkte att vi fick nya insikter och perspektiv på området. När intervjuerna var slutförda transkriberade vi så snart vi kunde för att kunna åtgärda om till exempel något var otydligt i intervjun. Transkriberingen underlättade analysen då vi hade möjlighet att återgå till materialet ett flertal gånger (Bryman 2008, s. 428). Vi var medvetna om att detta tillvägagångssätt med att transkribera var tidskrävande men det gav oss en gedigen grund för vår hantering av empirin.

7.2 Metodens tillförlitlighet

Vi kommer i nedanstående text berätta om tillförlitligheten med kvalitativ metod och semistrukturerade intervjuer.

Validitet och reliabilitet behöver forskaren förhålla sig till för att säkerställa att det som är tänkt att undersökas, undersöks samt att undersökningen är tillförlitlig (Bryman 2008, s.354). Under vår forskningsperiod har vi varit öppna med hur vi gick tillväga med val av intervjupersoner, utförandet av intervjuer och val av forskning och teori genom att dokumentera steg för steg. Detta för att skapa trovärdighet mellan oss och läsaren vilket därmed stärker validiteten (*ibid*).

Utifrån syftet formulerade vi tre övergripande frågeställningar som omfattade hela vår uppsats. Med utgångspunkt från dem skapade vi teman och utformade konkreta frågeställningar som vi använde som grund i intervjuerna. Upplägget av olika teman underlättade kodningen. Mönster och samband synliggjordes genom kodningen och denna process var en grund för vår analys (Jönsson 2010, s.56). Vi använde oss av diktafon för att få med allt respondenterna sade, detta för att öka reliabiliteten då allt som sades kom med som empiri. Att föra anteckningar till en inspelning ses som en komplettering (Bryman 2008, s.429) vilket vi gjorde. Intervjuer som inte spelas in har låg kvalitet (Jönsson 2010, s.57). Vi

var förberedda på att om det skulle bli tekniska problem med diktafonen under intervjutillfället skulle vi mer noggrant anteckna det som sades. Därefter transkriberade vi intervjuerna och kodade materialet. Då vi var två personer som kodade bidrog detta till att reliabiliteten höjdes då vi tillsammans kunde ta nytta av varandra genom att till exempel diskutera tolkningar. Kodning av materialet kan öka förståelsen samt bidra till val av teori (Bryman 2008, s. 523). Då vi inte hade en klar teori från början blev kodningen en användbar metod för att hitta relevanta teorier. Vi använde oss av datainsamling av intervjuer, tidigare forskning och material av respektive förening. För att ytterligare stärka trovärdigheten för vår studie låter vi deltagarna ta del av resultatet av undersökningen (Bryman 2008, s.354). Vi informerade respondenterna från början att de kan ta del av vår uppsats, vilket vi tror stärkte förtroendet oss emellan.

7.3 Tillvägagångssätt

I följande text berättar vi om vår insamling av material samt hur vi har gått tillväga i val av ämnesområde och intervjupersoner.

För att kunna få en översikt om området trafficking använde vi oss av olika källor. Vi valde att använda oss av databaserna Lubsearch och Libris för att hitta relevant forskning kring vårt område, avhandlingar på svenska och engelska, rapporter från Länsstyrelsen, Socialstyrelsen samt BRÅ (Brottsförebyggande rådet). Artiklarna är vetenskapligt granskade och utvärderade (peer reviewed). Vi har ytterligare använt oss av hemsidor och material från respektive förening. Materialen från föreningarna har varit till hjälp för att vi ska kunna få en överblick över vad föreningarna har gjort under åren, dock är det inte något som har varit användbart i uppsatsen eftersom föreningarna förklarat det mesta under intervjuerna. För att kunna hitta internationell och svensk forskning har vi använt sökord på svenska och engelska. Sökorden vi har haft användning på engelska är: *Sex trafficking transnational, human trafficking Sweden, trafficking social work* och *non-profits organizations Sweden*. På svenska har vi främst använt sökord när vi har letat efter information om ideella föreningar. Sökorden har bland annat varit *trafficking, ideell sektor* och *ideell förening*. Då vi inte kunde hitta en avhandling på nätet som vi ansåg vara relevant till vårt område, tog vi kontakt med forskaren Charlotta Holmström. Hon berättade att forskningsrapporten inte finns ute, men gav förslag på annan forskning vi kunde läsa, bland annat hennes forskningsrapport om "prostitution och

människohandel i Norden” som har varit till stor hjälp för uppsatsen. Vi har i början av uppsatsen haft mejlkontakt med Charlotta som har bidragit med relevant information kring ämnet.

När vi valde område att skriva om inriktade vi oss på att undersöka hur en organisation hjälper personer som blivit utsatta för trafficking, hur de har gått från idé till handling och hur de har gått tillväga i uppbyggandet av arbetet. Vi blev rekommenderade av en lärare på Socialhögskolan att kontakta en organisation i Skåne som arbetar för att hjälpa människor som har blivit utsatta för trafficking och är inblandade i prostitution. Då det endast var en person i organisationen som var specialiserad på trafficking ansåg vi att vi inte kunde välja denna organisation, utifrån riktlinjen om att vi behöver intervjua 6-8 personer till vår uppsats. Detta gjorde att vi fortsatte söka information om organisationer som arbetar med rehabilitering för traffickingutsatta. Vi var intresserade av att fördjupa oss i vilka hjälpinsatser det finns för de utsatta. Det förvånade oss att det inte fanns något arbete i Helsingborg med omnejd som var inriktat på trafficking. Vi hade hört talas om en ideell förening i mellersta Sverige som bland annat erbjuder boende och behandling och valde att kontakta dem. Då de endast var tre stycken som arbetade samt att de inte hade tid för personliga intervjuer, var det inget alternativ för oss längre. Vi insåg att det skulle bli svårt att få ihop rätt antal intervjupersoner om vi skulle inrikta oss på rehabiliteringen för de utsatta. Under tiden vi sökte efter verksamheter som är inriktade på trafficking märkte vi att det inte fanns ett etablerat arbete för utsatta i Sverige. Trots detta motstånd då vi fick ändra inriktning på vilka vi skulle intervjua, ville vi inte släppa ämnesområdet trafficking.

Desto mer information vi fick om ämnet insåg vi hur invecklat det var, samtidigt såg vi på Internet att det fanns ideella föreningar som valde att arbeta mot trafficking genom kunskapspridning och opinionsbildning. Vi blev på så vis intresserade av hur de går tillväga för att uppmärksamma och förhindra trafficking. Vi kontaktade ett flertal föreningar om de hade möjlighet för intervju. Vi fick dock utesluta personer vars föreningar bara delvis hade fokus på trafficking. Av de tre ideella föreningar vi ansåg var mest relevanta för vår uppsats, var det 6 personer som ställde upp.

7.4 Urval

I detta avsnitt redogör vi för vilka föreningar vi har valt ut samt ger en kortfattad text om deras bakgrund.

Då vi hade en begränsad tidsram för uppsatsen behövde vi noggrant tänka igenom hur vår undersökning skulle gå tillväga. Vi valde att avgränsa vårt forskningsområde till *tre* särskilda ideella föreningar, vilket gjorde att vårt urval av deltagare var målinriktat. Ett sådant urval är en medveten strategi av forskaren som väljer ut personer som är väsentliga för forskningen (Bryman 2008, s. 392). Vi var medvetna om att vi inte kunde dra generella slutsatser då det målstyrda urvalet inte kunde utge en generalisering av till exempel hela Sverige, utan enbart för föreningarna vi valde att inrikta oss på.

Vi valde ut tre ideella föreningar i södra Sverige. *Nätverket mot trafficking*, ett nätverk under föreningen IM (Individuell människohjälp) som arbetar mot prostitution och trafficking. Grunden till att Nätverket mot trafficking startades var utifrån reaktioner på att det under VM i Tyskland 2006 fanns flertal bås tillgängliga för prostitution. De reagerade på mänsklighetens beteende, syn på och hanterande av kvinnorna. I nätverkets stad skulle ett stort sportevent ske och grundarna till föreningen diskuterade vad de själva skulle kunna göra för att förhindra att något liknande som i Tyskland skulle ske i deras stad.

Realstars startade år 2010 och jobbar med varumärket *Fair Sex* (sex på lika villkor) som blir en positiv ingång istället för att jobba "anti-trafficking". *Realstars* står för människors lika värde och *Fair sex*; sex på lika villkor för alla utan våld och tvång. Föreningen anser att sexköparna inte står för fair sex och för att komma åt roten till problemet behöver man minska sexköpen och ge signalen att det inte är ok att kroppar är handelsvaror.

Freethem startades år 2008 utifrån ett projektarbete i gymnasiet då grundaren insåg att klasskamraterna inte hade kunskap om ämnet. Ingen kunde räcka upp handen när de blev tillfrågade om de kunde förklara vad människohandel var. Föreningen anser att utbildning, kunskap, engagemang och samarbete är viktigt i kampen mot trafficking.

Vi ville ha representanter från respektive förening och vi fick möjlighet att intervjua de som har varit med i starten av sin förening samt personer som de rekommenderade att vi skulle prata med. Vår plan var att intervjua 2-3 personer från varje förening för att flera personer

skulle ha möjlighet att uttala sig om samma förening. Från *Nätverket mot trafficking* var det 2 personer som ställde upp på intervju, från *Realstars* var det först tänkt att två skulle medverka men dessvärre åkte en av dem utomlands. Vi är medvetna om att vi endast har 1 person från *Realstars* men anser att intervjun har bidragit med mycket användbar information. Från *Freethem* var det 3 personer som medverkade. Vi hade sammanlagt 6 intervjuer, 4 av dem var personliga möten samt 2 via Skype, som är ett program med bland annat videosamtal som gör det möjligt att man kan prata och se varandra via Internet. Vår plan var att ha personligt möte med samtliga respondenter. Vi ansåg att det var viktigt med det personliga mötet för att kunna iaktta det icke-verbala språket som sker i intervjusituationen samt att tilliten på så vis skulle kunna öka mellan oss och respondenterna. Däremot valde vi av ekonomiska och tidsmässiga skäl att ha 2 intervjuer via Skype då respondenterna bodde i norra Sverige.

7.5 Utförande av intervjuer

I detta stycke redogör vi för vårt tillvägagångssätt i utförandet av intervjuerna.

Genom att undersöka på Internet vilka föreningar som arbetar mot trafficking, valde vi att inrikta oss på hemsidor av tre utvalda föreningar. De tilltalade oss för att vi såg möjligheten till att kunna intervjua representanter från var och en av dem. Första kontakten med dem var via mail då vi ville veta om det fanns någon möjlighet för intervju. Genom mail- och telefonkontakt bestämdes tid och plats för intervjuerna samt att vi kom överens om att det skulle bli en timmes intervju. Intervjuerna har varierat mellan 48-60 minuter. Samtliga godkände att vi kunde använda oss av en diktafon för att kunna transkribera allt som sades och för att inte riskera att något skulle bli bortglömt. Vi var tydliga med att följa informationskravet då de fick veta syftet med intervjun och vår uppsats. I och med att de blev tillfrågade om att delta, fanns det utrymme för dem att tacka ja eller nej. Respondenterna fick veta att de kommer att vara anonyma i uppsatsen. Samtliga respondenter vill dock att deras föreningsnamn ska finnas med i uppsatsen. Utifrån syftet med vår uppsats och dess övergripande frågeställningar skapade vi teman. De utgick vi ifrån i utformandet av frågeställningar till intervjuerna, som en hjälp för att kunna formulera relevanta frågor som hade tydligt samband med uppsatsens syfte. Till varje intervju hade vi under varje tema ett antal frågeställningar, se bilaga. Vi nämnde för respondenterna att vi hade förberett frågor, men att vi ville att intervjun skulle bli som ett samtal utifrån vad respondenten ville berätta med möjlighet till följdfrågor, snarare än en intervju som strikt utgick från de frågor vi hade

förberett. Frågor har tillkommit i formuläret utifrån följdfrågor eller spontana frågor vi ställt som har format intervjuguiden, men vi har ändå hållit oss inom ramen för utvalda teman. Detta har varit ett medvetet val av tillvägagångssätt då vi utgår från semistrukturerade intervjuer. Till en början i intervjuerna utgick vi från de första förberedda frågorna, men under intervjuernas gång varierade ordningen på resterande frågor. Trots att vi ställde liknande frågor till respondenterna fick vi varierande svar eftersom det fanns utrymme för fri tolkning av frågorna. Detta blev ingen svårighet för oss utan snarare berikande då vi fick fram mer av respondenterna tankar och resonemang. Under transkriberingen insåg vi att intervjuerna ibland hade irrelevanta frågor då vi i stunden av nyfikenhet ville veta mer om det respondenten berättade, trots att det inte hade anknytning till vår intervjuguide. Vi kunde inte använda all empiri i vår uppsats, men vi har lärt oss mer om till exempel hur ideella föreningar utvecklar sitt arbete trots knappa resurser. Vi lade märke till att det fanns en skillnad från första intervjun till den sista i vårt sätt att intervjua och i vilken följd vi valde att ställa frågorna. I första intervjun var vi mer noga med att följa intervjuguiden och vi tittade ner ett flertal gånger på papperet för att se att vi fick med samtliga frågor som vi hade förberett. Dock tillkom det ändå irrelevanta frågor som ibland bidrog till att respondenten kom in på sidospår som vi egentligen inte behövde för vår undersökning. Den sista intervjun var mer som ett samtal och vi var mer avslappnade i att hålla i intervjun. Intervjuguiden hade vi med oss, men vi behövde inte titta ner lika mycket.

Till varje intervju hade vi en diktafon som vi lånat från Lunds universitet, Campus Helsingborg samt anteckningsblock. Vi skrev ner sådant som vi ansåg var extra intressant att uppmärksamma. Som en förberedelse skrev vi ner tips och tillvägagångssätt gällande intervjuer med hjälp av boken "Handbok i kvalitativa metoder" (Ahrne, 2011). Detta gjorde att vi kände oss väl förberedda inför intervjuerna. För att träffa representanterna från *Realstars* och *Nätverket mot trafficking* tog vi tåget till staden där de befann sig. Vår intervju med representanterna från *Nätverket mot trafficking* utfördes i en av respondenternas privata bostad, då det inte var möjligt att sitta på kontoret som de annars utgår ifrån. Tillsammans intervjuade vi en person i taget med hjälp av de frågor vi förberett. Respondenterna gav oss föreningens senaste flyer som de använder för att uppmärksamma folk om att göra aktivt val och påverka deras attityder mot trafficking. De gav oss även dokument med bilder, beskrivning och utvärdering av deras event. Intervjun med representanten från *Realstars* utfördes på dennes kontor. Vi fick med oss flyers och om *Realstars* kampanjer som vi blev uppmuntrade till att lägga ut på vårt universitet. Två intervjuer med representanter från

Freethem utfördes var för sig via Skype. Innan intervjuerna via Skype var vi oroliga över hur ljudupptagningen skulle bli. Vi gjorde ett inspelningstest med respondenten innan själva intervjun började. Ljudet hade bra kvalitet och vi kunde tydligt höra vad som sades, dock vid en intervju var det problem med Skype då programmet stängdes ner 2-3 gånger. Sista intervjun utfördes på ett café i respondents stad. Utmaningen där var att det fanns bakgrundsmusik, kunder som kom och gick och att det kom mycket ljud från köket. Trots dessa störmoment kunde vi ändå höra vad som sades när vi skulle transkribera. Ljuden runt omkring bidrog dock till att intervjusituationen upplevdes mer avslappnad.

8. Etiska överväganden

I detta avsnitt redogör vi för vårt etiska förhållningssätt till föreningarna samt de enskilda respondenterna.

Det finns regler som forskare måste förhålla sig till för att etiken ska bevaras i mötet med personer som är involverade i forskningen. Bryman (2008, s. 131ff) skriver om fyra grundläggande etiska principer. Den första principen är informationskravet, vilket innebär att de som ska medverka i forskning ska veta syftet med undersökningen samt att det är frivilligt att delta. När vi via mail kontaktade föreningarna, utformade vi mailet utifrån informationskravet då det framgick att deltagandet av vår undersökning är frivilligt. Den andra principen är samtyckeskravet vilket betyder att de som medverkar har rätt att styra över sin medverkan. Vi var tydliga med vår information så att respondenterna var införstådda med vad deras deltagande innebar för vår forskning. Vi valde att ta med föreningarnas namn då samtliga föreningar ville att de skulle vara med i uppsatsen. Vi har tillsammans diskuterat om det är etiskt rätt att använda eftersom när läsaren ser vilka föreningarna är kan den lättare ta reda på vilka som är medlemmar i föreningarna. Men då föreningarna ville att deras namn på föreningen skulle vara med, övervägde vi att det skulle vara etiskt rätt. Däremot utgick vi från konfidentialitetskravet när det gällde respondenterna. Denna tredje princip innebär att alla som ingår i undersökningen ska vara anonyma, vilket respondenterna blev införstådda med. Deras uppgifter behandlades på ett respektabelt sätt så att ingen obehörig ska kunna utnyttja informationen. Detta var vi noggranna med under behandlingen av informationen i tal och text. Vi har dessutom varit försiktiga med materialet från transkriberingarna. Den fjärde principen är nyttjandekravet som innebär att informationen som samlas enbart ska användas

för forskningens syfte (*ibid*). Materialet vi samlade in användes endast till uppsatsen. I vårt val av forskningsområde; trafficking, fick vi ta ställning till vilka vi ville intervjua. Trafficking är ett känsligt område då personerna har varit utsatta för kränkning, sexuellt utnyttjande och blivit frihetsberövade. Detta gjorde att vi valde att ha ett annat fokus i vår uppsats; istället för att inrikta oss på individernas personliga upplevelser fokuserade vi på hur föreningar arbetar mot trafficking. I forskning behövs det göras överväganden kring om de medverkande kan komma till skada eller få men (Bryman 2008, s. 132). Då vi inte vet om eller hur de utsatta har fått möjlighet till att bearbeta sina upplevelser, ansåg vi att intervjuer skulle kunna vara till men och påverka dem negativt.

9. Teori

I detta avsnitt redogör vi för den teori vi valt för att analysera vår empiri.

När det gällde val av teori var det svårt att redan innan insamling av empiri bestämma vilken vi skulle utgå ifrån. Beroende på vad vårt samlade material innehöll skulle val av teori påverkas. Under genomförandet av en studie kan empirin påverka hur utformningen av hur arbetet blir (Jönsson 2012, s.37). Vi ville ha möjlighet att gå fram och tillbaka mellan empiri och teori, vilket kallas grounded theory; ett tillvägagångssätt gällande framställande av teori utifrån insamlad data (Bryman 2008, s. 513). När vi hade genomfört samtliga intervjuer och transkriberat dem, fick vi klarhet i vilken teori som skulle bli användbar för vår analys. I vår empiri framkom det att respondenternas förklaring till att trafficking finns grundas på att människor gör medvetna val. Varför människor hamnar i trafficking förklaras som att olika faktorer påverkar då man bland annat gör val baserade på känslomässiga grunder.

Respondenternas förklaring till deras val av tillvägagångssätt är grundade på medvetna val för att kunna uppnå sina mål. Utifrån vår empiri kunde vi se tydliga kopplingar till rationell handlingsteori. Vi valde Jenny Brodin Danells beskrivning av denna teori då vi kunde se kopplingar till vår empiri samt att hennes beskrivning av teorin var tydlig. I vår utläggning av teorin har vi tagit hjälp av Eriksson (2011). Vi är medvetna om att teorin är mer omfattande än vad vi beskriver i vår uppsats, men valde att fokusera på de delar som var aktuella för vår analys.

9.1 Rationell handlingsteori

Rationell handlingsteori utgår från att människan är en rationell varelse som gör medvetna och strategiska val för att uppnå olika uppsatta mål (Danell 2007, s. 79). Teorin om rationella val är främst en normativ teori som utgår från hur människor bör handla och förutsätter att människan kommer att agera i enlighet med detta (Danell 2007, s. 82). Teorin tar inte ställning till vad som är rätt och fel i innehållet av handlingen utan endast om handlingen i sig är rationell (*ibid*). Den säger inget om socialpsykologi, kognition eller något om när under en beslutsprocess ett beslut är taget (Eriksson 2011, s. 54). Eriksson (2011 s. 101f) hänvisar till Checkel som redovisar för tre olika former av konstruktivism som bland annat ställer frågor om hur identitet, kultur och symboler förändras i politiska utfall samt språkets och diskursers påverkan. Här nedan kommer vi att mer ingående förklara ramverkets innehåll. Teorin inriktar sig inte på bakomliggande förhållanden som kön, etnicitet eller yrkestillhörighet (Danell 2007, s.80). Danell (2007, s. 79) lyfter fram att man genom teorin kan se kopplingar mellan individuella handlingar och samhällsstrukturen. Eriksson (2011, s. 54) betonar styrkan med rationell handlingsteori: ”Its strength instead lie in the way it explains people’s behavior as the result of choices based on reasons or rather, many argue, how collective outcomes arise from choices based on reasons”. Detta innebär att teorins styrka ligger i sättet den förklarar människors beteende; det är resultat av val de gjort baserat på förnuft eller hellre, som vissa menar, hur kollektiva utfall uppkommer ur (individuella) val som är baserade på förnuft.

Danell (2007, s. 83) förklarar att rationella val som är strikt instrumentella innebär att handlingar styrs av de mål som är uppsatta, vilket innebär att handlingarna inte är själviska (Danell 2007, s. 83). Människan ser oftast sig själv och omgivningen som rationell, det som den enskilde uppfattar som förnuftigt uppfattas även av andra som förnuftigt (Danell 2007, s.94). När människan ställs inför olika valmöjligheter förväntas den välja det alternativ som ger bäst utfall och är lämpligast (Danell 2007, s.82). Därefter kan människan rangordna sina preferenser samt dra en jämförelse mellan fördelar och nackdelar (*ibid*).

I teorin ingår det *smala* och *breda* perspektivet. Grundläggande inom det smala perspektivet är att människor agerar utifrån egennytta och ”perfekt” information som krävs för att agera och kan därefter fatta objektivt rationella beslut (Danell 2007, s. 79). Perspektivet är objektivt; preferenserna antas vara stabila och logiska för att kunna fatta rationella beslut (Danell 2007, s.87). Det breda perspektivet är däremot subjektivt och vad som anses rationellt utgår från människors subjektiva upplevelser och uppfattningar (Danell 2007, s. 80). Handlingar kan

styras av egennytta men även av vanor och känslor så som värderingar, omtanke, kärlek och rädsla (Danell 2007, s. 84). Ett exempel som synliggör hur det smala och breda perspektivet kan appliceras i verkligheten, är när en person ska välja del- eller heltidsarbete. Inom det smala perspektivet ses det som mest gynnsamt för karriär och inkomst att jobba heltid och är därmed ett rationellt val, men är det då irrationellt att välja deltid? Enligt det breda perspektivet är deltidarbete lika rationellt som heltidsarbete, om valet människan gör är medvetet och hänsyn tas till andra faktorer än de ekonomiska (Danell 2007, s. 84).

Information är en viktig utgångspunkt för att människor ska kunna handla rationellt. Inom det *smala* perspektivet antas det att människan har all nödvändig information för att kunna fatta logiska beslut. Inom det *breda* perspektivet anses människan vara begränsad till den kunskap och de föreställningar som den har eller att den har begränsade möjligheter att inhämta informationen. Om en viss situation kräver mer kunskap kan människan därefter vara villig att införskaffa den (Danell 2007, s. 92ff). Det är upp till personen att bedöma och hantera informationen och om personen ignorerar den kan irrationella handlingar uppstå (*ibid*).

10. Analys

I denna del av uppsatsen presenterar vi resultatet av våra intervjuer. Resultatet diskuteras och analyseras med hjälp av Jenny Brodin Danells (2007) beskrivning av rationell handlingsteori. Vi har valt att analysera vår empiri utifrån teorin om att människan gör rationella val och inrikta oss på det smala och breda perspektivet inom den rationella handlingsteorin. Vi kommer utifrån detta analysera föreningarnas förklaring till att trafficking finns, orsaken till att människor hamnar i trafficking, föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse samt deras val av tillvägagångssätt för att uppnå sina mål.

Vi har valt att ha med tre övergripande rubriker för att besvara våra frågeställningar utifrån den empiri vi har fått. För att underlätta för läsaren att följa med i vår analys, har vi valt att under varje rubrik ha texten indelad i tre delar. Den första delen innehåller en beskrivning med den del av teorin vi ska utgå ifrån samt hur vi ska använda den för att analysera empirin. Den andra delen är en samling av den empiri vi anser är aktuellt för just det avsnittet. Den tredje delen består av en sammanfattning av vår empiri kopplad till teorin.

Som vi tidigare har nämnt på *Urval* kommer föreningarnas namn att stå med i arbetet. Vi har däremot av etiska skäl valt att ge fiktiva namn till respondenterna. För att det tydligt ska framgå för läsaren vad varje respondent säger, finns här nedan en koppling mellan föreningarna och respondenterna.

Nätverket mot trafficking Intervju 1-N1 Intervju 2-N2

Realstars Intervju 1-R1

Freethem Intervju 1-F1 Intervju 2-F2 Intervju 3-F3

10.1 Föreningarnas förklaring till att trafficking finns

Rationell handlingsteori vill förklara människors individuella agerande utifrån deras medvetna och aktiva handlingar. Danell (2007, s. 80f) citerar Peter Abell som uttrycker att "Det är enbart för att vi gör eller inte gör saker, som det händer något i den sociala verkligheten". Det smala perspektivet är objektivt, det vill säga att preferenserna är stabila och logiska för att kunna fatta rationella beslut (Danell 2007, s.79). Detta innebär att människan baserar sina val på förnuft. Det breda perspektivet utgår från människors subjektiva upplevelser och

uppfattningar (Danell 2007, s.87). Detta innebär att människors rationella val baseras på känslomässiga grunder. Med hänvisning till föregående text kommer vi analysera föreningarnas logik bakom att trafficking finns, vilket då inrymmer både det smala och breda perspektivet.

F1 från *Freethem* säger att "I Sverige är det många som köper sex och efterfrågan av sexuella tjänster är ju absolut den bidragande orsaken till varför prostitution existerar". **F2** talar för att om ungdomar kan bli förändrade i sitt synsätt på sex och prostitution, kan det ske en förändring. Detta utifrån resonemanget att efterfrågan på sexuella tjänster är den som styr marknaden. **N1** berättar att *Nätverket mot trafficking* inte går in och hjälper människor i prostitution, utan de ska "ta hand om köparna så att säga". **N1** resonerar vidare att om det inte finns några köpare skulle det inte behövas någon i prostitution. **F3** lyfter fram att människohandel inte skulle bedrivas om det inte fanns någon lönsam verksamhet och att man därför måste få människor att sluta köpa sex. Gällande efterfrågan anser **F3** att det är viktigt att ställa sig frågan "Varför väljer människorna att göra det här?". Detta är enligt **F3** en viktig nyckel för att kunna jobba på alla plan. **F3** uttrycker att "... börjar man se att det är okej att köpa andra människor, ja men var går gränsen då?". **F3** tror inte att man inte mår bra av att köpa sex utan "... man vill egentligen ha något annat tror jag som människa, men brist på annat köper man det här, det är sista utvägen på något sätt".

Samtliga respondenter är positiva till sexköpslagen och pratar om att det är en opinionspåverkande lag och att deras önskan är att fler länder instiftar denna lag. **R1** säger att allt inte kommer försvinna med en lagstiftning men att det är det som ger signalen och basen för att kunna jobba med normer och värderingar. **N2** lyfter fram att om en man vet att han kan bli dömd för köp av sex, eftersom det inte är "lagligt i andras ögon" kan det vara det som stoppar dem. **N2** förklarar vidare att Nederländerna som legaliserat prostitution trodde att det skulle bli lättare att kontrollera, men det visade sig inte stämma. Landet har kvar sin lagstiftning men EU-parlamentet röstade för att stödja den svenska synen på sexköpslagen. **F3** berättar om forskning som visat att Tyskland trodde att det skulle bli bättre när de släppte på alla gränser, men att det blev tvärt om.

Citat av **R1** från Realstars:

"Det är komplext och vi kan prata om fattigdom och vi kan prata om många problem,

korruption och så vidare, men så länge det finns en sådan stor miss att länder normaliserar prostitution och rationaliserar så som sexköpare gör eller förlöjligar allvaret i det, så har vi ett stort huvudproblem. Så vi fokuserar på det huvudproblemet helt enkelt. Det är där hävstången finns. Och varför finns hävstången där? För pengarna kommer ju därifrån, man följer ju pengarna. Så att vi gör det inte så komplicerat, vi utgår egentligen från hur en marknad fungerar med utbud och efterfrågan”.

Vidare resonerar **R1** att oavsett om det gäller handling eller kunskap ska man fokusera mer på de som är förövare. **R1** kritiserar EU för att ha valt att göra en undersökning om *varför* folk köper sex, istället för att genom lagstiftning på olika nivåer motverka efterfrågan ”... ska man göra en forskning till istället för att aktivt motarbeta efterfrågan”. **R1** uttrycker att vi vet att det är fel att köpa sex och att det drivs av pengar. **R1** anser att det inte räcker att enbart jobba med fokus på att ha insatser och stöd åt tjejerna (de utsatta) utan att man måste jobba med att motverka efterfrågan. **R1** berättar att det är färre aktörer som är inne där. “Vi vill jobba för att motverka att några köper de här tjejerna och i några fall pojkarna och på så sätt skydda dem”.

10.1.1. Sammanfattning av föreningarnas förklaring till att trafficking finns

Föreningarnas logiska förklaringsmodeller bakom att trafficking förekommer präglas av att det finns en efterfrågan att köpa sex. Det **R1** uttrycker tydligt om att trafficking fungerar som en marknad med utbud och efterfrågan är något som samtliga föreningar resonerar utifrån. Om människor väljer att sluta köpa sex skulle det inte finnas någon marknad. När vi utläser intervjuerna kan vi se att samtliga föreningar har tagit ställning till att handlingen att köpa sex är något som är fel och måste stoppas. Utifrån Danells beskrivning av rationell handlingsteori på det generella planet kan vi se att föreningarnas resonemang utgår från att människor gör medvetna och aktiva val och därmed förutsätter att trafficking kan stoppas om människor medvetet väljer bort handlingen att köpa sex. Som vi tidigare citerade från Peter Abell; att det händer något i den sociala verkligheten handlar enbart om *vi gör* eller *inte gör* saker. Detta citat kan vi koppla till föreningarnas uttalanden om att ”verkligheten” har förändrats på olika sätt beroende på om landet har sexköpslagstiftning eller legalisering av prostitution. Föreningarnas logiska resonemang utgår från att utan handling blir det ingen förändring. Utifrån det smala perspektivet finner vi svar som inrymmer logik som bygger på förnuftbaserade grundval, exempelvis när **F1** uttrycker att efterfrågan är ”absolut den

bidragande orsaken till att trafficking finns”. Detta uttalande visar att förklaringen är utifrån ett objektivt synsätt; *så här är det*. Likväl finner vi svar baserade på känslomässiga grunder som kan spåras till det breda perspektivet. Ett tydligt exempel är när **F3** uttrycker att ”... man vill egentligen ha något annat tror jag som människa...”. Detta uttalande däremot visar att förklaringen är ett subjektivt synsätt; *så här tror jag att det kan vara*.

10.2. Orsaken till att människor hamnar i trafficking

Intervjupersonerna i våra föreningar berättar att människor hamnar i trafficking av olika anledningar. Enligt Danells beskrivning av det breda perspektivet kan handlingar styras av exempelvis värderingar, kärlek, feighet och rädsla. På detta sätt framgår rationaliteten indirekt i valet (Danell 2007, s.84). I nedanstående text lyfter vi fram föreningarnas uttalanden om vilka orsaker det finns till att människor hamnar i prostitution och trafficking, utifrån det breda perspektivet att rationella val kan ske indirekt och då baserade på känslomässiga grunder.

Intervjupersonerna nämner att människor kan luras in i trafficking på känslomässiga grunder och/eller blir kidnappade. När föreningarnas representanter pratar med ungdomar behöver de då tydligt förklara orsakerna till att människor hamnar i trafficking, då det utåt sett kan verka som att personen själv har valt det. När vi pratar med intervjupersonerna angående detta är begreppen *frivillighet* och *valfrihet* centrala i deras uttalande. Då vi utifrån intervjuerna förstod att prostitution och trafficking har en stark koppling med varandra har vi medvetet valt att låta ämnet prostitution vara en del av vår analys. Utifrån deras resonemang kan vi se att de har en logik som inrymmer att synen på prostitution har en relation till trafficking.

F1 från Freethem säger att många personer **F1** möter har åsikten att de som går in i prostitution har gjort ett eget val. Flertalet människor som hamnar i trafficking vet att de kommer prostituera sig men “väljer” det trots allt. När liknande åsikter kommer upp brukar **F1** gå in på begreppet frivillighet och vad det egentligen innebär. För att förklara för ungdomarna vad frivillighet innebär beskriver **F1** detta begrepp utifrån att det är något mätbart och ökar när fler valmöjligheter tillkommer och minskar om du har färre saker att välja mellan. Vidare berättar **F1** att det ibland kan råda otrolig fattigdom och alternativen är tiggeri eller prostitution, många upplever därmed att de är tvingade till att gå in i prostitution och trafficking av socioekonomiska orsaker. Vad är då frivillighet om man bara har ett val?

menar **F1**. Flera andra respondenter uttalade sig om frivillighet och valfrihet och resonerade likt **F1** att det är svårt att tala om begreppen när människorna är under sådana svåra omständigheter. **F3** berättar på samma sätt att många hamnar i trafficking på grund av ekonomiska svårigheter och att det då inte handlar om att de *vill* vara i trafficking utifrån att de gjort ett frivilligt val. **N2** från *Nätverket mot trafficking* ger oss exempel på hur det kan se ut när människor "väljer" att gå in i trafficking. Många ser annonser exempelvis för servitrisjobb i Sverige och vet att det finns kvinnor som har blivit utsatta för trafficking men på grund av misär i deras hemland tar de ändå chansen. På föreläsningar brukar föreningen använda sig av begreppen "vilja och val" för att förklara hur människor hamnar i trafficking. De utsatta kan styras av andra orsaker än den fria viljan menar **N2**. **N2** beskriver att det som kan styra människor att vara kvar i trafficking i Sverige är att många kontrolleras på olika sätt av människohandlarna. Vidare berättar **N2** att det finns människor i Nigeria som tror på voodoo och då kan människohandlare kontrollera nigerianska kvinnor genom att prata om att de ska använda voodoo mot dem. För rumänska kvinnor kan de exempelvis hota med "vi vet vem din familj är i hemlandet" säger **N2**.

10.2.1. Sammanfattning av orsaken till att människor hamnar i trafficking

Det framgår tydligt i respondenternas svar att allmänheten kan ha åsikter om att det finns människor som frivilligt väljer att vara i prostitution eller trafficking. Föreningarna menar att förklaringen till att människor hamnar i detta inte främst handlar om frivillighet utan om andra faktorer som påverkar och styr. Från det breda perspektivet som lyfter fram att människor kan styras av värderingar och känslor, kan vi se att föreningarna i sin beskrivning om orsakerna till varför människor hamnar i prostitution och trafficking handlar om att offren för trafficking gör indirekta rationella val. Detta utifrån de förutsättningar som finns tillgängliga och som är bundna till olika former av samhällskontext. Respondenterna lyfter fram att orsaken kan vara ekonomiska svårigheter och drar slutsatsen att det då inte handlar om frivillighet utan snarare om tvång. Människans svåra omständigheter anses därmed vara sådant som tvingar människor in i prostitution eller trafficking. "Frivillighet" är inte en förklaring när föreningarna pratar om varför människor hamnar i trafficking. Som vi kan se i empirin kontrollerar människohandlarna de utsatta genom att utnyttja människors trosföreställningar, samt utnyttjar vetskapen om att de utsattas familjer har stor betydelse för dem. På så sätt kontrolleras de av rädsla för människohandlarna samt kärleken de har till sina familjer.

10.3 Föreningarnas tillvägagångssätt för att uppnå sina mål

Enligt Danell (2007, s.79) utgår rationell handlingsteori från att människan medvetet och strategiskt väljer de bästa medlen för att kunna uppnå olika uppsatta mål. Det är en teori som lyfter fram kopplingen mellan individuella handlingar och samhällsstrukturen. I detta avsnitt kommer vi att analysera föreningarnas val av tillvägagångssätt utifrån teorin att de strategiskt har valt de bästa medlen för att uppnå sina mål.

N2 från *Nätverket mot trafficking* säger att syftet med föreningen är att sprida kunskap och opinionsbilda kring trafficking. **N2** berättar att tillvägagångssätt föreningen har valt för att uppnå detta är genom att ha workshops, föreläsningar, bokbord, flyers, demonstrationståg, utställningar och vara aktiva på sociala medier. De har även valt att använda sig av värderingsövningar samt medföljande diskussion på workshops och föreläsningar. Grunden till att föreningen har som mål att sprida kunskap om trafficking var på grund av att det inte var någon annan i deras stad som arbetade med detta. **N2** uttrycker att föreningen är mer teoretisk "... det är den inriktningen vi har valt", istället för att jobba på plats med de utsatta. I det respondenterna från *Nätverket mot trafficking* berättar framkommer att deras mål är att motverka efterfrågan av sexköp på det generella planet.

R1 från *Realstars* berättar att deras förening har valt ett koncept som består av att kommunicera varumärket Fair Sex (sex på lika villkor) för att nå ut och beröra så många som möjligt. Föreningen vill förklara att kroppar inte är handelsvaror; på så vis blir *Fair Sex* deras vapen mot trafficking. *Realstars* har olika tillvägagångssätt för att sprida kunskap om trafficking och bilda opinion om detta ämne. För att uppnå målet att nå så många som möjligt använder de sig av sociala medier, kampanjer, workshops, events, föreläsningar samt ett spel via deras hemsida som kallas "Fair sex: Nätverket". Med hjälp av konst, design och mode ger de möjlighet för allmänheten att ta ställning mot trafficking. De jobbar på tre nivåer. För det första utför de lobbning för lagstiftning (i Europa) som är emot köp av sex. För att uppnå detta har föreningen valt att genom sin hemsida ge möjligheten till allmänheten att skriva under att man vill ha ett Europa fritt från Trafficking, en lista som i slutändan hamnar hos EU. På andra nivå arbetar *Realstars* med "Business against trafficking"; för att uppnå att företag aktivt medverkar till att inte på något sätt bidra till eller stödja traffickingverksamheten. Den tredje nivå *Realstars* jobbar med är normer och värderingar genom kampanjer och när de är ute på skolor för att påverka ungdomarnas tankar och attityder. **R1** tror att genom föreläsningar om *Fair Sex* kan de "så frön och stärka värderingar för Fair Sex på individnivå". Det långsiktiga

målet *Realstars* har är att avveckla trafficking i Europa med hjälp av Fair Sex som budskap. En av grundarna till föreningen resonerade att "Fair Sex" är något självklart för de allra flesta, det ska vara något positivt och som är den minsta gemensamma nämnaren och därför var det något de som förening ville fokusera på.

F1 från *Freethem* berättar att syftet är att bilda opinion, öka medvetenheten och sprida kunskap om människohandel. De tillvägagångssätt föreningen framför allt har för att uppnå dessa mål är att de föreläser på skolor och deltar i elevers projektarbete, de har temadagar och använder sig av sociala medier. **F3** berättar att *Freethem* vill nå ut på alla samhällsplan och gör detta genom att skapa ett nätverk med människor inom olika områden i samhället. **F1** säger:

“Vi vill ju förändra folks hjärtan och folks sinnen, förändra folks sätt att tänka. Så om det är ändamålet... då blir det ju resultat [...]. Men vi tänker väldigt långsiktigt så, förändrar man den här generationen i vår ålder så kanske man inte ser resultat imorgon men om 20år, 40 år”.

Vidare säger **F3**:

“Vi driver en fråga om människohandel men det är också någonstans fråga om att man älskar andra människor och att man är värdefull. Och att om man någonstans blir trygg i den frågan i sig själv då kan tror jag också man kan gå ut och hjälpa andra. Då kan man nog, då kan man gå till nästa steg och se att då kan jag hjälpa min kamrat som inte mår så bra. Och får vi ett sådant samhälle då är det ju fantastiskt... Se medmänniskan”.

Med utgångspunkt i rationell handlingsteori tolkar vi även att föreningen *Freethem* resonerar utifrån logiken att individuella handlingar påverkar samhället och att föreningen därför vill vara med och förändra individers värderingar.

Samtliga föreningar resonerar att deras arbete riktas mycket till ungdomar. De anser att det är viktigt med förebyggande arbete. Det är ungdomarna som kommer att avgöra hur det ser ut i framtiden. **F1** säger att om man vill ha med sig unga människor i det här arbetet handlar det om att vara tydlig med “vad kan jag göra i min vardag”. **F1** från *Freethem* säger att:

”Alla kan inte bli poliser eller vara ute på den öppna prostitutionsgatan, men genom att ha information kan de påverka och stå upp för något, därefter sprida det vidare till sina vänner och skapa en opinion”.

Att inrikta sig på ungdomar och att inspirera dem till att ta ställning mot trafficking är något som *Nätverket mot Trafficking* vill göra. **N2** berättar att workshopen som föreningen planerar att ha detta år inte enbart handlar om att sprida information utan även om att se till den enskilda människans agerande som "... vad kan jag göra i vardagen, hur kan jag jobba mot trafficking". *Realstars* arbetar också med att möta ungdomar i skolor men något som skiljer dem från de andra föreningarna är att de arbetar mer aktivt för att påverka företag och lagstiftning. **R1** berättar att de har sett resultat genom deras tillvägagångssätt då de har blivit uppmärksammade och kommit med i EU:s plattform. **R1** berättar att de genom "Business against trafficking" har börjat se att företag har fått in den här frågan på sina agendor. Kunskapsspridningen har visat resultat "det är därför vi fortsätter" tillägger **R1**. **F3** från *Freethem* säger att trafficking uppmärksammas mer i medier idag och **F3** tror att det är en produkt att de tillsammans med andra organisationer har uppmärksammat frågan. Detta visar på att **F3** menar att föreningarna genom sitt tillvägagångssätt haft framgång.

Vi har sett i tidigare forskning att trafficking är ett gränsöverskridande brott då flera länder är inblandade. Det som behövs för att trafficking ska kunna vara möjligt att utföra omfattar såväl medvetna och omedvetna aktörer, exempelvis rekryterare och busschaufförer. Statistik om trafficking baseras mestadels på uppskattningar och det finns ett stort antal som inte räknas med. Vad som bedöms vara trafficking skiljer sig åt mellan länder. Vi blev nyfikna och ville ta reda på om dessa svårigheter är något som påverkar föreningarna i deras arbete. Respondenterna nämnde också att dessa svårigheter är något som gör området komplicerat. Föreningarna hade dock skilda åsikter angående om dessa svårigheter påverkade deras sätt att arbeta. **N1** från *Nätverket mot trafficking* anser att det inte är ett problem att inte veta statistik då **N1** menar att siffrorna inte är det primära. **F2** från *Freethem* anser däremot att statistik har påverkat deras sätt att arbeta. Ett exempel är att siffran 27 miljoner; vilket innefattar all människohandel, kan vara svårt för en svensk att relatera till. Det kan kännas hopplöst att göra något åt det säger **F2** men utifrån att siffran är ogripbar har detta lett till att föreningen valt att fokusera på hur det ser ut i Sverige och arbeta lokalt för att folk ska få hopp och känna att de kan påverka. **F2** berättar vidare att de ofta får mejl av ungdomar som vill veta statistik om hur vanligt förekommande trafficking är samt hur många hallickar det finns men att det blir svårt att svara när det inte finns någon tillförlitlig statistik.

10.3.1. Sammanfattning av föreningarnas tillvägagångssätt för att uppnå sina mål

I ovanstående text framkommer det att föreningarna har valt tillvägagångssätt så som intervjuer, kampanjer, flyers, föreläsningar och event och som enligt rationell handlingsteori kan förklaras som föreningarnas bästa utvalda medel för att uppnå sina mål. Det finns dock en skillnad mellan föreningarnas sätt att förmedla budskap. *Realstars* har medvetet valt att använda sig av ett varumärke de vill nå ut med, som de anser är det bästa medlet för att på sätt motverka trafficking. De vill undvika att enbart arbeta utifrån normen ”anti-trafficking” och istället fokusera på den minsta gemensamma nämnaren, och på så vis ha en positiv riktning på vad de vill uppnå. *Freethem* och *Nätverket mot trafficking* däremot har inget varumärke likt *Realstars* utan arbetar mer uttalat anti-trafficking. Utifrån intervjuerna kan vi se att föreningarna har gemensamma mål; vilka är att sprida kunskap och bilda opinion för att kunna sätta stopp för trafficking och minska efterfrågan. Utifrån rationell handlingsteori finns det en koppling mellan individuella handlingar och samhällsstrukturen. Att förändra samhällsstrukturen genom enskilda människors handlingar är något som samtliga föreningar vill uppnå, vilket präglar deras sätt att arbeta mot trafficking. Utifrån föreningarnas förklaringar angående svårigheterna kan vi se att de har skilda åsikter angående om statistik över antalet utsatta för människohandel samt hur förekommande trafficking är, påverkar dem eller inte. Vi kan utifrån deras uttalanden se att det inte är något som hindrar dem i att försöka uppnå sina mål. Detta tyder på att föreningarna har valt medel som är hållbara även om sådant som statistik inte är fullständig.

10.4. Föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse - det smala perspektivet

Danell (2007, s. 92) skriver att en viktig förutsättning för att människor ska kunna agera rationellt är att de har tillgång till information. Det smala perspektivet inom rationell handlingsteori utgår från att människan har tillgång till perfekt och adekvat information som den antas agera utifrån. Utifrån denna beskrivning analyserar vi hur våra respondenter resonerar om kopplingen mellan att samla in information och att sedan använda den.

Föreningarna använder olika metoder för att samla in information. **F1** från *Freethem* säger att de utgår från tidigare forskning vilket har påverkat deras syn på prostitution, rapporter från polisen, olika hemsidor som informerar om trafficking samt fått djupare kunskap genom att några av medlemmarna i *Freethem* befinner sig ute på prostitutionsgatan i Stockholm och

pratar med kvinnorna som är i prostitution. **F1** har även varit i andra länder i Europa och pratat med andra inom prostitution och sett sexhandeln på nära håll. För att sätta sig in i området prostitution och vilken påverkan det ger har *Freethem* tagit hjälp av vad vårdförbundet säger, vad överlevande inom sexindustrin berättar samt tagit del av tidigare forskning. **N2** från *Nätverket mot trafficking* berättar att de använder sig av rapporter och statistik från polisen och information från FN:s sidor. Inför kommande event uppger **N2** att de har mycket information som de har samlat in och har detta som grund för att kunna prata om trafficking. **F3** från *Freethem* berättar om hur hon genom sina studier har fått tillgång till mycket forskning och även samlat in kunskap genom att ta kontakt med människor som är pålästa inom området trafficking. Under studierna har **F3** vidgat sin bild av trafficking genom att se hur det ser ut i andra länder och anser att man på detta sätt breddar kunskapen då perspektiven utökas. För att kunna ha en grund att stå på inför att berätta för andra om trafficking berättar **F3** att

”Jag tror att i början satsade vi jättemycket på att utbilda oss själva, bara för att vi kände att, ok om vi ska stå ute så vill vi kunna verkligen. Så nu är vi vid nästa steg att försöka sprida det”.

R1 från *Realstars* uppger att de har ett flertal källor som de har hämtat information från; allt från blogginlägg till EU och FN. För att de ska få tillgång till information som inte redan är tillgänglig, intervjuar de personer som de anser är relevanta att prata med. Till exempel experter så som rikspolischefer och forskare, men även andra personer för att få del av deras reflektioner och tankar.

”Vi försöker att inte vara, inte kommunicera som en expertorganisation utan ta det mer som att vi vill göra det förståeligt och begripligt och slå hål på de här myterna (om prostitution och trafficking) och få folk att reflektera kring de här frågorna. Engagera helt enkelt”.

10.4.1. Sammanfattning av föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse - det smala perspektivet

Utifrån Danells beskrivning av det smala perspektivet utläser vi från respondenternas uttalanden att deras syn på sig själva är att de har tillgång till ”perfekt och adekvat” information. Deras beskrivning av att samla in information tyder på att de är angelägna om att ha en gedigen grund att stå på och att den är viktig för att kunna förmedla kunskapen till andra. Samtliga föreningar väljer att låta den insamlade informationen vara grunden till deras arbete och på så sätt väljer de att agera utifrån den. Likt Danells (2007, s.92) beskrivning av det smala perspektivet är tillgång till information förutsättningen för att människor ska kunna agera rationellt. Vi kan utläsa att respondenterna i respektive förening anser att allmänheten behöver få tillgång till just *deras* information för att kunna agera rationellt i enlighet med den kunskap de har att förmedla.

10.5. Föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse – det breda perspektivet

Till skillnad från det smala perspektivet i rationell handlingsteori utgår det breda perspektivet från att en människa är begränsad till den kunskap och de egna föreställningar som människan i fråga har eller att man har begränsade möjligheter att inhämta informationen (Danell 2007, s.93). När en person står inför ett viktigt beslut är man troligtvis beredd att hämta in mer information. Även om personen får informationen den önskar, är det ändå upp till personen i fråga att bedöma och hantera vad man har fått in. En människa är mer benägen att samla in information beroende på hur viktigt ett beslut anses vara (*ibid*). Utifrån Danells beskrivning av det breda perspektivet, har vi analyserat hur respondenterna i föreningarna beskriver betydelsen av information till dem som har begränsad kunskap samt att vi utifrån detta sammanhang analyserar kopplingen mellan det smala och breda perspektivet.

Som vi tidigare nämnt anser föreningarna att kunskapsspridning är grunden i deras arbete och att de vill förmedla kunskapen vidare till allmänheten. **F1** från *Freethem* säger att kunskap är nyckeln och menar att information är ett nödvändigt första steg i arbetet och att det är det absolut viktigaste för att motivera för engagemang. ”Om man inte först fått höra vad det är, vad är det då man ska vara engagerad i?”. **F3** som arbetar inom samma förening säger också att “... ska det ske en förändring då måste vi först få kunskap till det, annars kan man inte prata om vad man ska förändra, om man inte vet hur det är liksom”. Något som samtliga

respondenter ansåg vara en svårighet med trafficking i deras arbete var kopplingen mellan prostitution och trafficking. När de ska ut och föreläsa i skolor är det många ungdomar som har åsikten att prostitution är ett vanligt yrke som inte har koppling till trafficking. De anser att det är viktigt att informera ungdomarna om hur verkligheten ser ut. **N2** från *Nätverket mot trafficking* berättar att de ofta får bemöta argument i klassrum, exempelvis folk som kommer med mothugg att alla som är i prostitution vill det. Då är det viktigt att förmedla den information man har om trafficking anser **N2**. **R1** i *Realstars* säger att prostitution är slaveriets bas, det finns ingen "Fair prostitution" utan det är en form av handel som är skadlig. **R1** uppger att 79 % av all människohandel har prostitution som orsak och att det bygger på trafficking för sexuella ändamål. Ungdomarna uttrycker ofta att de är emot trafficking, "men prostitution då"? menar **R1**. **F2** från *Freethem* berättar att om man kan förändra ungdomars syn på sex och prostitution kan det göras en förändring på riktigt då trafficking ter sig som prostitution. **F2** förklarar vidare att under föreläsningar förekommer ofta motstånd från ungdomar när föreningen förklarar sammankopplingen mellan prostitution och trafficking. "Det är upp till var och en om man vill sälja sin kropp eller inte" brukar de säga. *Freethem* tänker däremot att det inte går att särskilja den sexuella tjänsten från personen; köper du sex köper du en person. **R1** säger att det finns mycket föreställningar kring prostitution och trafficking och då handlar det om att "... slå hål på myter". **F1** från *Freethem* använder sig av samma uttryck för att berätta vad de bland annat gör på föreläsningar.

F3 från *Freethem* berättar om en föreläsning de haft med en polis som är inriktad på att arbeta mot människohandel. Efter föreläsningen kom flertal studenter och sa att de hade ändrat åsikt gällande människohandel. Detta visar på att informationen påverkade studenternas föreställningar. **R1** från *Realstars* berättar att de genom besök på skolor kan få individer att tänka till och på så sätt få nya insikter. Detta nämnde även **N1** från *Nätverket mot trafficking* och resonerade att "kunskap är kunskap, men hur fungerar den i sig själv?". **N1** menar att om man upplyser i ett tidigt stadié kan det påverka hur en person upplever och förstår saker och hela systemet (kan) ändras. "Och då går du heller inte och köper en person". Därför vill de använda sig av värderingsövningar med efterföljande diskussion för att människor ska rannsaka sig själva. **N2** har märkt att deras spridning av kunskap eller att folk har hört eller läst om trafficking på annat sätt, har genererat i att människor har kontaktat dem för att vilja ha mer information. **N2** tror att det kan handla om att människor har fått ett personligt uppvaknande.

10.5.1. Sammanfattning av föreningarnas förklaring till informationsspridningens betydelse - det breda perspektivet

Som vi beskrev i föregående sammanfattning utgår föreningarnas syn på sig själva från det *smala perspektivet*; att de har tillgång till perfekt och adekvat information för att kunna agera rationellt. Genom föreningarnas beskrivning ser de sig själva som deltagande i en möjliggörande process för att allmänbilda andra människor. På så vis blir det att de ser sig som en agenda åt andra. Deras uttalanden däremot tyder på att deras syn på allmänheten är utifrån det *breda perspektivet*. Då våra intervjupersoner lyfter fram att de får mothugg och motstånd på föreläsningar, visar detta på att intervjupersonerna anser att eleverna har brist på kunskap. Med detta menar vi att de anser att andra människor är begränsade till den kunskap och de föreställningar de innehar och därför vill föreningarna förmedla sin information till dem. På detta vis ser vi *ett samspel* mellan det smala och breda perspektivet. Det breda perspektivet utgår från att det är upp till personen själv att bedöma och hantera informationen den har fått in; det vill säga den subjektivt upplevda dimensionen. *Freethem* ger exempel på att de med sin adekvata information lyckades att påverka flertal studenter. Genom att studenterna efter en föreläsning berättade att de ändrat åsikt gällande människohandel, visar detta också på hur de själva valde att hantera och ta till sig informationen.

11. Sammanfattning och avslutande diskussion

I denna sammanfattning och avslutande diskussion drar vi slutsatser av resultaten vi har fått fram av undersökningen med hjälp av empiri och tidigare forskning. Våra reflektioner till vad vi har lärt oss under uppsatsprocessen har vi även valt att berätta om.

Syftet med studien har varit att belysa hur ämnesområdet trafficking hanteras och förklaras av ideella föreningar samt hur de menar att deras val av arbetssätt kan påverka samhället. Utifrån vår insamlade empiri har vi fått svar på våra övergripande frågor. Utifrån vår empiri har vi har vi funnit kopplingar till Danells beskrivning av rationell handlingsteori. Respondenternas förklaring till att trafficking finns är på grund av människors aktiva val, då de menar att efterfrågan på sex är orsaken till att trafficking finns. Vi drar slutsatsen att respondenternas resonemang bygger på den inneboende logik att trafficking fungerar utifrån den *marknadsmässiga* logiken; då de använder termer som *marknad*, *utbud* och *efterfrågan*. Dessa termer är vanligtvis något som nämns inom marknadsekonomi men i den här diskussionen vill vi använda ovanstående termer som en förklaring till att trafficking förekommer. Produkt, varor och efterfrågan på varor är en förutsättning för att en marknad ska finnas. I detta fall ser vi att produkten är människan, varan är sex och marknadsanpassningen för att få denna produkt och vara är genom verksamheten trafficking. Vi kan se att ansvaret läggs på köparen; om det inte finns en efterfrågan kommer marknaden med trafficking upphöra. Så länge kretsloppet; *marknad*, *utbud* och *efterfrågan* finns kommer trafficking att existera. Tidigare forskning bekräftar föreningarnas resonemang. Marknad med sexuell handel sker på grund av att det finns en efterfrågan (Länsstyrelsen 2014). Vi anser att föreningarna handlar strategiskt och riktigt utifrån vår samhällskontext genom att inrikta sig på att minska efterfrågan istället för att påverka säljarna då de är mer svåråtkomliga. Samtliga föreningar kan genom kunskapsspridning och opinionsbildning arbeta förebyggande och därmed nå både människor som inte ännu har tagit det första steget att köpa sex samt de som har gjort det.

Något som vi har fått större förståelse för är kopplingen mellan prostitution och trafficking. Vår förförståelse av trafficking var att det sker genom kidnappning och att de utsatta befinner sig på inlåsta platser. Vi trodde att många som är i prostitution är där på grund av svåra omständigheter men vi visste inte att det var vanligt att många blir intvingade. I början av uppsatsen tänkte vi att vi endast skulle utgå från trafficking och därmed uteslöt vi en organisation som arbetade med både prostitution och trafficking. Vi trodde att det skulle bli för komplicerat att blanda ihop enligt oss två skilda områden. Genom intervjuerna kunde vi

däremot tydligt se att där prostitution förekommer är ett flertal av de inblandade utsatta för trafficking. **R1**, en av respondenterna, uttryckte kopplingen väl mellan prostitution och trafficking ”... prostitution är slaveriets bas, det finns ingen “Fair prostitution” utan det är en form av handel som är skadlig.”. Vidare uppgav **R1** att 79 % av all människohandel har prostitution som orsak och att det bygger på trafficking för sexuella ändamål. Ungdomarna uttrycker ofta att de är emot trafficking, ”men prostitution då”? . Detta resonemang styrks av Socialstyrelsens undersökningsrapport (2008, s.10ff) där det framkommer att det är svårt att särskilja prostitution respektive trafficking samt att insatser som riktas till de inom prostitution även når de som är utsatta för trafficking då de befinner sig på liknande platser.

Vi ser att föreningarnas val av att sprida kunskap och bilda opinion är tydligt kopplade med rationell handlingsteori, då tillvägagångssätten är medvetet och strategiskt utvalda. Det framkommer att föreningarna anser att dessa är de bästa medlen för att uppnå målet att bekämpa trafficking. Samtliga föreningars logik är att kunskap förändrar synen på trafficking. För att förändra denna syn behöver människor förändra synen på prostitution; det vill säga att de inte accepterar att det är okej att köpa sex av en människa och att den förändrade synen kan leda till att trafficking upphör. Att förändra detta synsätt märker vi är en stor utmaning för föreningarna då många människor har inställningen att de som är i prostitution befinner sig där på grund av egen vilja. Föreningarna resonerar att när människor hamnar i prostitution respektive trafficking på grund av svåra omständigheter så som socioekonomiska påfrestningar, handlar det inte om frivillighet utan snarare om tvång. Vår förståelse om *varför* människor hamnar i trafficking har vidgats på så sätt att vi har förstått vilket samband frivillighet och tvång kan ha inom prostitution och trafficking. Vi har märkt att den kunskap vi har fått från föreningarna genom intervjuer har bidragit till en förändring i vår synsätt på prostitution och trafficking. Detta bevisar att deras tillvägagångssätt att sprida kunskap är något som kan förändra perspektiv och tankar, vilket också är deras mål.

När vi inriktade oss på trafficking insåg vi rätt så snart att det är ett svåröverskådligt område. Föreningarna har genom sitt arbetssätt ”kunskapspridning och opinionsbildning” fått oss att inse att man kan arbeta mot trafficking där man är. Särskilt *Freethem* lyfter fram att varje person oavsett ålder eller var personen befinner sig i samhället, kan använda sina kontakter och sin plattform för att sprida kunskap och påverka arbetet mot trafficking i samhället. Med den rationella handlingsteorin kan vi se sambandet mellan individuella handlingar och samhällsstrukturen och att båda behöver förändras för att trafficking skall upphöra.

Trafficking är enligt tidigare forskning gränsöverskridande, svåråtkomligt, medvetna och omedvetna aktörer är inblandade, statistik är baserade på uppskattningar, olika syn och regelverk gällande prostitution och trafficking samt vad som bedöms vara trafficking skiljer sig åt mellan länder. Dessa faktorer visar att trafficking är ett komplext område. Utifrån intervjuerna framkommer att kopplingen som finns mellan prostitution och trafficking samt föreställningarna kring anledningar att människor har hamnat där, är något som ger motstånd i deras arbetssätt. Trots att denna komplexitet finns visar de ideella föreningarna att det är möjligt att påverka med enkla medel.

Utifrån att trafficking är ett omfattande globalt problem som förekommer överallt, inkluderat Sverige, är vi förvånade över att ämnet inte har belysts under socionomutbildningen. Nu när vi har fått mer kunskap om ämnet anser vi att kunskap och information om trafficking är något som bör prioriteras i utbildningen. Inte minst då detta är något vi kan komma att ”stöta på” som blivande socionomer.

12. Bilaga- Frågor till intervjupersonerna

Bakgrund

1. När startade ni er förening?
2. Hur många är aktiva i arbetet? Har ni olika ansvarsområden, vilka?
3. Vad var syftet med att starta er förening?

Metoder

1. Hur arbetar ni?
2. Vad gjorde att ni valde just detta sätt? (Val av tillvägagångssätt).
3. Vad har ni för verksamhetsplan?

Förändring

1. Vad har ni för mål med er förening?
2. Har ni sett några resultat av det arbete ni gör? På vilket sätt? Ge exempel
3. Kan ni utvärdera ert arbete? På vilket sätt? Ge exempel
4. Hur tror ni att era insatser påverkar samhället?

Svårigheter

1. Varifrån hämtar ni kunskap om trafficking?
2. Är det något ni anser fattas av statistik, kunskap eller forskning inom området ”trafficking”? I så fall vad?
3. Om du fritt får önska vad som skulle förändras för att motverka trafficking på individ eller samhällsnivå, vad skulle det vara?

Sista fråga: Är det något mer ni vill tillägga?

13. Litteraturlista

Böcker

Ahrne, Göran, Ahrne, Göran & Svensson, Peter (2011). *Handbok i kvalitativa metoder*. 1. Uppl. Malmö: Liber

Aspers, Patrik (2007). *Etnografiska metoder: att förstå och förklara samtiden*. 1. Uppl. Malmö: Liber

Bryman, Alan (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. 2., (rev.) uppl. Malmö: Liber

Brodin Danell, Jenny (2007). Rationella val. Edling, Christofer & Rydgren, Jens (red.) (2007). *Social handling och sociala relationer*. Stockholm: Natur & kultur

Jönson, Håkan (2010). *Sociala problem som perspektiv: en ansats för forskning & socialt arbete*. 1. Uppl. Malmö: Liber

Åström, Karin (2014). *Rättsliga åtgärder mot människohandel: att skyffa offer eller möta hot*. Diss. Umeå: Umeå universitet, 2014

Artiklar

Cree, V.E (2008) Confronting sex trafficking: lessons from history. *International Social Work* 51(6):763-776). Accession Number: edselc.2-52.0-53349121983

Lundström, Tommy (2001) Child Protection, Voluntary Organizations, and the Public Sector in Sweden. *International Journal of Voluntary & Nonprofit organizations*. Vol. 12 Issue 4, p355-371. 17p.

Marinova, Nadejda K, James, Patrick (2012) The Tragedy of Human Trafficking; Competing Theories and European Evidence. *Foreign Policy Analysis* Vol. 8 Issue 3, p231-253. DOI: 10.1111/j.1743_8594.2011.00162.x

McCrorry, M.L. (2012) The new slavery: Educating the public and combating the problem. *International Journal of Interdisciplinary Social Sciences* 6 (8): 125-134. Accession Number:

edse/c. 2-52.0-84864952594

Mörner, Ninni (2010) Offer, objekt, förlorare, försörjare, aktör: en mångfasetterad bild av traffickerade kvinnor. *Tidskrift för Genusvetenskap*. Accession Number: edsswe.oai.DiVA.org.sh.14881

Olsson, Lars-Erik (2008) Civila samhället och utsatta medborgare – hemlöshet som exempel. *Socialmedicinsk tidskrift. Vol 85, Nr 1*

Elektroniska källor

Brå (2010) Försöka att kartlägga trafficking <<http://www.bra.se/bra/nytt-fran-bra/arkiv/apropa/2010-10-01-forsok-att-kartlagga-trafficking.html>> Hämtat 2014-04-02

FN (2010) <<http://www.fn.se/press/arkiv/arkiv-2007-2010/nyheter-fran-fn/2009/ny-statistik-visar-omfattningen-av-manniskohandeln-/>> Hämtat 2014-03-13

Freethem (2014) <www.freethem.se> Hämtat 2014-05-23

Förening (2014) <<http://forening.se/bilda/definition-av-ideell-forening/>> Hämtat 2014-05-06

Nätverket mot trafficking (2014) <www.natverketmottrafficking.se> Hämtat 2014-05-23

Polisen (2014) Människohandel lagar och fakta <<http://polisen.se/Lagar-och-regler/Om-olika-brott/Fakta-om-manniskohandel/>> Hämtat 2014-03-13

Lexikon (2014) <<http://sv.bab.la/lexikon/svensk-engelsk/utsatt>> Hämtat 2014-04-11

Realstars (2014) <www.realstars.se> Hämtat 2014-05-25

Regeringskansliet (2014) Språkliga frågor och svar <<http://www.regeringen.se/sb/d/2729/a/31321#31321>> Hämtat 2014-04-11

Verksamt (2014) Ideell förening <<http://www.verksamt.se/starta/valj-foretagsform/ideell-forening>> Hämtat 2014-04-11

Rapporter

Englund, Cecilia, Viuhko Minna, Jokinen, Anniina, Aromaa, Kauko, Resetnikova, Aigi, Markina, Anna, Söderström, Ulf, Nilsen, Marie (2008). *The organization of human trafficking, A Study of Criminal Involvement in Sexual Exploitation in Sweden, Finland and Estonia* (Brå report 2008:21). Swedish National Council for Crime Prevention, Information and Publications: Stockholm

Forsman, Malin, Korsell Lars (2008). *Sexuell människohandel. En fråga om tillgång och efterfrågan* (Brå rapport 2008:24). Brottsförebyggande rådet, Information och förlag: Stockholm

Holmström, Charlotta, Skilbrei, May-Len & Westlund, Jennie (red.) (2008). *Prostitution i Norden: forskningsrapport*. Köpenhamn: Nordiska Ministerrådet

Länsstyrelsen (2014) *Sexhandel, människohandel, koppleri och prostitution, ur ett svenskt perspektiv*

Regeringskansliet (2009) *Mot prostitution och människohandel för sexuella ändamål*. Informationsmaterial: Utbildningsdepartementet